

MĀ'AK TE TOPA YŌG HĀM'ĀPAK MAX 'ĀKTUX

Yoām tep-tox pix, tu hām'āktux

¹ Nūhū', yā Yeyox Kunnix yōg hām'āpak max'ax, yā Topak-tok yōg.

² Hōmā 'ūhittap 'Iyait te Topa pupi hām'āktux, hu Yeyox Kunnix yōg hām'āpak max'ax 'āktux, hu nō kax'āmix tappet tu, hu:

“Topa te: 'Āte tik mōkutnāp-tup, puyīy 'ūg pupi hām'āktux, puyīy 'ākeppa mōg, puyīy xa hāmmaxnā'.

³ Tute hām'āktux ka'ok putup hām panip xexka tu', hu hām'āktux, hu: Yūmūg xuxyā nūn putup. 'Āpu yā tu hāmmaxnā'. 'Āpu yā hāmmax mīy.” Kaxīy.

⁴ Hāpxip 'lhā' nūn Yoām, nōm tep-tox pix. 'Ūnūn, tu nūktu' xutep hām panip xexka tu', tu tikmū'ūn putox pix, tu hām'āktux, hu:

—'Āpu yā yāyhāhup, nūy hāpkummuk mīy kux, ha 'āte 'āp-tox pix putup, puyīy Topa 'āxop yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā', pu tu' kux. Kaxīy.

⁵ Ha ta' nūn hāpxexka Yonex yōg tikmū'ūn xohix xix kōmēn Yenoyanēn yōg tikmū'ūn xohix, nūy Yoām yōg hām'āktux 'āpax. 'Ūnūn xohix, nūktu' mōxaha', tu Yoām yōg hām'āktux 'āpak, tu yāy yōg hāpkummuk mīy'ax 'āktux, ha Yoām tep-tox pix kōnāg kox Yohnām kopah.

⁶ Yoām te' tat topixxax, yā kāmēn xe hā' mīy, tu xokxax hāg-nāy hīy, tu kunit māhā', tu puk hep xup.

7 Yoãm te:

—Hãpxip 'ihã' nõy tek pe' nün putup. Yã' ka'ok nõ'õm, ha tak pu'uk. 'Uxexka xop te' yõg pataxax ko'a, pu' max, pak pu'uk, hu yõg pataxax ko'a, pu' kummuk.

8 'Ate 'ãp-tox pix kõnãg hã, pa tute 'ãxop ha Topa Koxuk nü'kutnãp-tup, nüy 'ãxop ka'ogã'. Kaxãy.

Yoãm te Yeyox putox pix

9 Ha ta' xip Yeyox kõmẽn Nãyane tu' hãpxexka Gанинет kopah, tu ta' nün, tu nüktu' xupep Yoãm tu', ha Yoãm te Yeyox putox pix kõnãg kox Yohnãm kopah,

10 tup-tox pix kux, ha kõnãg kopa' xupep Yeyox, tu' pẽnãhã', ha ta pexkox xõn, ha ta' yïxohoh Topa Koxuk, yã kuxxuxtut putuk. 'Unün, tu nüktu Yeyox yimü' xupep.

11 Ha ta pexkox kopa Topa te:

—Xõnnë', 'ate mõ'ãyãy xe'ëgnãg. Xatek kuxa hit-tupmãhã'. Kaxãy.

Hãmgãyãgnãg te Yeyox xapit

12 Hãpxip 'ihã' Topa Koxuk te Yeyox mõkutnãhã hãm panip xexka tu',

13 ha ta' mõg, tu' xip, ha Hãmgãyãgnãg te Yeyox xapit, puyã hãpkummuk mün mîy, pa' mîy 'ohnãg, ha ta' pip xokxop gãy, pa pexkox yõg nü'pok xop te Yeyox pẽnã max. Yã' xip Yeyox 'ãmnîy xohix te' 40 hã.

Yeyox te hãpxopmã kõnãmãhã hãpxexka Gанинет tu'

14 Hãpxip ha ta xonat te Yoãm mûg, tu kanet ka'ok kopa' xix, 'ihã putpu' nün Yeyox, tu nüktu' xupep

hāpxexka Ganinet tu', tu Topa yōg hām'āpak max'ax
'āktux,

¹⁵ tu:

—Hōnhā Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat putup,
ha' yīpkox pip putup. 'Āpu yā yāyhāhup, nūy
hāpkummuk mīy kux. 'Āpu yā 'ākuxa mām Topa yōg
hām'āktux kopah, puyīy Topa 'ākuxa kummuk xit,
nūy kuxa max mō'tat, 'ūyānān tu'. Kaxīy.

¹⁶ Ta' mōg Yeyox kōnāg xexka Ganinet kux tu',
pa' pip tik tix, yā Xīmām Pet xix taknōy 'ūxuxet'ax
'Ānene', ha kōnāg xexka tu mō tutpanip yōn. Yā
māpxexex putuk, hu mām xukpax.

¹⁷ Ha Yeyox te:

—Mā, nūy 'ūg pe mōg. 'Āxop te mām xuk, pa
'āte xa hāmyūmmūgāp-tup, xayīy 'ūg ha tikmū'ūn
nūnnā'. Kaxīy.

¹⁸ Ha tik te tutpanip nīm, tu ta' mōg Yeyox peheh,

¹⁹ tu' mōg, pa' pip tik tix nōy, yā Tiak xi' taknōy
Yoām, yā Yemeneo kutok, tu mīpkox kopa' mām, tu
tutpanip māynāg mīy,

²⁰ ha Yeyox te tik xānāhā', ha' tak nīm xix
kāmānat xop nīm mīpkox kopah, tu Yeyox pe' mōg.

Tik kopa' xip yāmīy kummuk

²¹ Tu' mōg Yeyox xix yōg tihik, tu mōktu' mōxaha
kōmēn Kapānām tu', tu' nox pip. Nit xap ha ta' mōg
Yeyox, tu Yoneo xop yōg Topa pet hā mō'nāhā', tu
tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā',

²² ha tikmū'ūn te' xupak, tu hāmyūmmūg'ax
putuppax. Yā Yeyox 'ūka'ok, tu hāmyūmmūg, tu
hāmyūmmūgā max, 'ap tik te hāmyūmmūg xop
putuk'ah.

23 Ha ta' nūn tihik, ha' kopa' xip yāmīy kummuk, ha tik te hām'āktux ka'ok, hu:

24 —Kōmēn Nāyane yōg Yeyox, putep mūn mīy putup? 'Ok 'ānūn, nūy 'ūkputex? 'Āte 'āyūmmūg. Topa te 'āyāykutnāhā! Kaxīy.

25 Pa Yeyox te yāmīy kummuk xat, hu:

—Hām'āktux hok, nūy ta 'āpep! Kaxīy.

26 Yāmīy kummuk te tik yāy nuhugāhā', tu hām'āktux ka'ok, tu ta hāptopa' xupep,

27 ha tikmū'ūn kuxa te' yēy, tu' yīkopit, hu:

—Pute 'ūm? 'Ok tute hāpxop tup yūmmūgāhā'? Tute yāmīy kummuk xat, ha' yīpkox pip, nūy xupep. Kaxīy.

28 Hāpxip kutōgnāg 'īhā tikmū'ūn xohix te' yūmmūg hāpxexka Ganinet xexka tu', Yeyox te hāpxopmā max xe'ēgnāg.

Yeyox te Xīmām Pet xetut mūktut hittupmāhā'

29 Tu ta' mōg Jesus xix Tiak xix Yoām, tu mōktu' mōxaha Xīmām Pet pet hā, yā 'Ānene pet kamah.

30 'Ūxip Xīmām Pet xetut mūktut, tu' pip, tu' xax pukpex, ha tikmū'ūn te nōm 'āktux mō'ka'ok,

31 ha ta' mōg Yeyox 'ūn yīkāgnāg, tu' nōy yīm mūg, tu' yīm xīnnāhā', ha' yūm, tu' xuxi', tu' nōy pu' hām mīptut kopah.

Yeyox te tikmū'ūn pakut xohix hittupmāhā'

32 'Āmāxāgnāg, ha ta tikmū'ūn te' nūnnāhā tikmū'ūn pakut xohix xix yāmīy kummuk te tikmū'ūn kopa' pip xop nūnnāhā Yeyox tu'

33 ha ta' nūn kōmēn yōg tikmū'ūn xohix xexka', tu nūktu mīptut yīkāgnāg tu' pip, nūy pēnā',

34 ha Yeyox te tikmū'ūn pakut xohix hittupmāhā', tu hāmpakut xohix mōy, tu yāmīy kummuk xohix mōy, ha yāmīy kummuk xohix te Yeyox yūmmūg, yīy Yeyoy te nōm xat, pu hām'āktux hok.

Yeyox xip hāpxexka Gанинет ту'

35 Hāptup nūn, ha ta Yeyox yāy koxak, tu ta' mōg, tu mōktu hām panip xexka tu' xupep, tu Topa pu hām'āktux,

36 pa Xīmām Pet te Yeyox xak xi' xape xop te' xak punethok,

37 tu' nūn, tu nūktu' xipihi', tu:

—Tikmū'ūn xohix te 'āxak. Kaxīy.

38 Ha Yeyox te:

—'Āpu yūmū mōg xiptuxexka xohix mōyāykozip, tu' tikmū'ūn nōy hah, nūy Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux hato'a kamah. Yā 'ūgnūn hām xexka tu', nūy tikmū'ūn xohix pu Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux. Kaxīy.

39 Tu ta' mōg, tu hāpkumep punethok hāpxexka Gанинет xexka tu', tu Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux punethok Yoneo xop yōg Topa pet xohix kopah, tu yāmīy kummuk mōy.

Yeyox te tik xax kunutnām tapmāhā'

40 Ha ta' nūn tihik, tu' xax kunutnām, 'ūnūn, tu nūktu Yeyox yīkāgnāg 'ūkopaxux hā' xip, tu ta tu' xak, hu:

—'Āte' yūmmūg. Xatep-tup, nūy ta 'ūkxax tapmā yūmmūg. Kaxīy.

41 Ha' kuxa ka' punethok, tu' nōy yīmū yāy yīm xix, hu:

—Hamūn, 'ātep-tup. 'Āxax tap. Kaxīy.

⁴² Hāpxip 'ohnāg 'īhā' xax kunutnām tap. Yā' hittup.

⁴³⁻⁴⁴ Ha Yeyox te' xat ka'ok, hu:

—'Ūxupax. Tikmū'ūn pu nū hāpxopmā'ax 'āktux hok. Mōg 'āmānex hah, puyīy 'āxax pēnā'. 'Āpu 'āmānex pu hāpxop hōm, puyīy Topa pu nōm hōm, xayīy Mōyyex yōg xat'ax mīy. Hā kaxīy tikmū'ūn te' yūmmūg, 'āxax tap. Kaxīy.

Tu tik xat, pu mōg.

⁴⁵ Ha ta' mōg tihik, tu' xohix pu hām'āktux kōnāmāhā', hu:

—Pēnā', Yeyox tek xax tapmāhā'. Kaxīy.

Hā kaxīy Yeyox te kōmēn xohix hā' mō'nā xaptop 'ohnāg. Yā' tikmū'ūn te Yeyox yūmmūg, yīy ta' nox xip hām panip xexka tu', ha ta' nūn tikmū'ūn xohix, nūy Yeyox xax.

2

Yeyox te tik hāpkumep hok hittupmāhā'

¹ 'Āmnīy xohix nōg, 'īhā putpu' mōg Yeyox kōmēn Kapānām tu', tu nūktu mīptut hā mō'nāhā'. Pa hāpxip 'īhā tikmū'ūn te hām'āktux, ha tikmū'ūn xohix te' yūmmūg, 'ūxip Yeyox,

² tu ta' nūn tikmū'ūn, yā' yāytunū'nāhā 'ūxohix, ha mōktu mīptut hā nū'xīmnāg xix hāmyīkox yīka nū'xip kama hāptopah, ha Yeyox te tikmū'ūn pu Topa yōg hām'āktux'ax 'āktux,

³ ha ta' nūn tik te' 4, tu tik hāpkumep hok nūnnāhā', yā' tutpe hā mō'tat.

⁴ 'Ūnūn pa' pip tikmū'ūn xohix, yīy ta Yeyox ha' mōg 'ohnāg mīptut kopah, hu ta pepi' mōg, tu mōktu mīptut yīmū' mām, tu hāpxax mōy Yeyox

xuka', tu ta hām tu tutpe hā tik pakut xix Yeyox keppa',

⁵ ha Yeyox te' yūmmūg tik kuxa mām ka'ok. Yeyox te tik hāpkumep hok pu hām'āktux, hu:

—'Ūgnix, Topa te 'ōg hāpkummuk mīy'ax xaxogāhā', ha' kux. Kaxīy.

⁶ Ha ta' pip tik te hāmyūmmūg xop, tu' kuxa kopa' yīkopit, hu:

⁷ “Texīy hām'āktux? Tute Topa 'āktux kummuk! Tep te hāpkummuk mīy'ax xaxogā yūmmūg? Yā Topap-xehnāg te'!” Kaxīy.

⁸ Pa Yeyox te tik yōg hāpe'paxex'ax yūmmūg, tu:

—Texīy 'ākuxa kopa 'āyīkopit?

⁹ Hām'āktux 'ūm yāyxat 'ohnāg? 'Ok pe tik hāpkumep hok pu hām'āktux, hu: “'Āte 'ōg hāpkummuk mīy'ax xaxogāhā', ha' kux,” kaxīy, 'ok pe hām'āktux, hu: “'Āpu 'āyīpxit, nūy pepix xihip, nūy 'ōg tutpe pepix xup, nūy ta mōg”? Kaxīy.

¹⁰ 'Āte hāpxopmā putup, ha 'āxop te' pēnāp-tup, hu' yūmmūg, 'ūgmūn yā Tikmū'ūn Kutoč te tīkmū'ūn yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā'ax nūnte hām xexka tu'. Kaxīy.

Tu tik hāpkumep hok pu hām'āktux, hu:

¹¹ —'Āpu 'āyīpxit, nūy pepi xihip, nūy 'ōg tutpe pepi' xup, nūy ta mōg yāy pet hah. Kaxīy.

¹² Hāpxip 'ohnāg 'īhā tik te hāpkumep hok yīpxit, nūy pepi' xip, nūy yāy yōg tutpe pepi' xup, tu ta' mōg, ha tīkmū'ūn xohix te' pēnāhā', tu' kuxa te' yēy, tu Topa 'āktux max, hu:

—Tīkmū'ūn te hāpxopmā'ax nōy hā kaxīy pēnā 'ohnāg! Kaxīy.

Yeyox xix Nemi'

13 Ta xe' mōg Yeyox, tu mōktu' xupep kōnāg xexka Ganimet tu', ha ta' nūn tikmū'ūn xohix Yeyox hah, ha' xohix pu hāmyūmmūgāhā'.

14 Tu ta' mōg, pa' xip Nemi', yā 'Āppeo kutok, tu' yūm gohet pupi tayūmak pop'ax pet kopah, ha Yeyox te Nemi pu hām'āktux, hu:

—Mā, nūy 'ūkpe mōg. Kaxīy.

Nemi pepi' xip, tu ta pe' mōg, tu mōktu Nemi pet hā' mōxaha',

15 ha hāpxip 'īhā' xit Yeyox xix yāy yōg tik xop xix gohet pupi tayūmak pop'ax xop xix hāpkummuk mīy'ax xop nōy,

16 ha ta' nūn tik te hāmyūmmūg xop xix Paniye xop nūn, tu nūku' pēnāhā', Yeyox xit tik mūtik xix gohet pupi tayūmak pop'ax xop mūtik, tu Yeyox yōg tik xop pu' yīkopit, hu:

—Teptu Yeyox xit 'ūkummuk xop mūtik? Kaxīy.

17 Ha Yeyox te' xupak, tu tik te hāmyūmmūg xop pu hām'āktux, hu:

—Nonot xop te' hittup xop hā te 'ohnāg, pa pakut xop hā tehet. Hā kāxīy 'ūgnūn, nūy hāpkūmmuk mīy'ax xop xānā', pa' max xop xānā 'ohnāg. Kaxīy.

Yeyox te' xit hok 'āktux

18 Ha ta' pip Yoām mūtik mōg xop xix Paniye xop, tu' xit hok, nūy Topa pu hām'āktux.

Ha ta' xip Yeyox, ha ta' nūn tikmū'ūn, tu nūktu' yīkopit, hu:

—Yoām mūtik mōg xop xit hok, nūy Topa pu hām'āktux xix Paniye xop te' kamah. Texīy 'ōg tik te' 12 xop xit hok 'ohnāg, nūy Topa pu hām'āktux? Kaxīy.

19 Ha Yeyox te:

—Tikmū'ūn te yāyta pēnāhā', ha' xip tik te yāytap-tup. 'Ok tikmū'ūn xit hok nōmhā'? 'Āmhok, yā' xit.

20 Nāy, pu tik te yāyta mōg, ha tikmū'ūn xit hok nōmhā'. Hā kaxīy 'ūkxip, 'ihā yāy yōg tik te' 12 xit hok 'ohnāg. Nāy, 'ūgmōg putup, 'ihā' xit hok putup. Kaxīy.

21 Tu Yeyox te xe:

—Tikmū'ūn te' xap 'ohnāg topixxax yāg tup, yā' pix 'ohnāg, xix topixxax kunox. Ka' xap, ha' pix, puxix yāg yāy nū'nā', ha topixxax yāy pot.

22 Ha ta' pux 'ohnāg tikmū'ūn te xupyāg tup xokxax kox kutut kopah. Ka' pux, puxix xupyāg xokxax kox koxyōy, ha' xaxok xupyāg, ha' kummuk xokxax kox. Pa' pux xupyāg tup xokxax kox tup kopah, pu' max. Hā kaxīy tikmū'ūn te mōnāyxop yōg hāpxopmā'ax tat, xix kama yōgnū hāpxopmā'ax tat, pu' kummuk. Kaxīy.

Yeyox te 'āmnīy hām hok 'āktux

23 Nit xap, yā' 'āmnīy hām hok, ha ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik te 12 xop, tu mōktu xuxnāg ta xe tox yōg hām mep, tu xuxnāg ta xe tox mep, nūy mā',

24 ha ta' nūn Paniye xop tu' yīkopit, hu:

—Teptu 'ōg tik xop te' mep 'āmnīy hām hok 'ihā'? Yā' kummuk. Yūmū yōg xat'ax kax'āmi tappet tu', tu' xat, pu hām hok 'āmnīy hām hok 'ihā'. Kaxīy.

25 Ha Yeyox te:

—'Ok 'āxop te' mōkupix tappet tu'? Putep mūn mīy Namix? Yā putup tep-tex Namix xix yāy yōg tihik.

26 Namix mōg, tu mōktu Topa pet hā mō'nāhā', pa' mām pām, yā' Topa keppa' mām, ha Namix te' pām pop tu' māhā', tu yāy yōg tik xop pu' popmāhā',

puyïy mä', 'ihä 'ämänex yä 'Amit, tu 'ämänex xop xohix xat 'ükax'ämi yümuñ yõg xat'ax yõg tappet tu'. 'Üxat, pu 'ämänex te nöñ päm mä', pa' nöy mä hok, pa Namix te' mähä'. Kaxïy.

²⁷ Ha Yeyox te xe:

—Topa te tikmũ'ün pu 'ämny häm hok mïy, pa 'ap 'ämny häm hok pu tikmũ'ün mïy'ah. Yä 'ämny häm hok te tikmũ'ün yõg kämänat putuk, pa tikmũ'ün te 'ämny häm hok yõg kämänat putuk 'ohnäg,

²⁸ ha tak mün Tikmũ'ün Kutok te' xat 'ämny häm hok yõg häpxopmä'ax. Kaxïy.

3

Yeyox xix tik yïm te nü' yäy nünnähä'

¹ Tu ta' mög Yeyox, tu möktu Yoneo xop yõg Topa pet hä xe mö'nähä', pa' xip tihik, tu' yïm te nü' yäy nünnähä',

² ha ta' pip tikmũ'ün, tup-tup, nüy Yeyox häpkummuk mïy pënä' nit xap 'ihä', nüy häm'äktux, hu:

—Yeyox te' xat'ax mïy 'ohnäg. Kaxïy.

³ Ha Yeyox te tik pu häm'äktux, hu:

—Mä'. Kaxïy.

⁴ Tu ta tikmũ'ün pu häm'äktux hu:

—Putep xat Topa yõg xat'ax yõg tappet? Putep xat, puyïy tikmũ'ün häpxopmä nit xap 'ihä', yä 'ämny häm hok 'ihä': 'ok pe häpxopmä max, 'ok pe häpxopmä kummuk? 'Ok pe tikmũ'ün hïnnähä, 'ok pe tikmũ'ün nïm, puyïy xakix? Kaxïy.

Pa tikmũ'ün te hämaäktux 'ohnäg.

⁵ Ha' gäy Yeyox, tu' kuxa hittup 'ohnäg, tikmũ'ün te hämyümmüg putup 'ohnäg hah.

Ta Yeyox te tik pu:

—'Āpu yā 'ūyoa 'āyīm. Kaxīy.
Ha' yo'a, ha' yīm hittup.

⁶ Hāpxip ha ta' mōg Paniye xop, tu mōktu xat'ax xexka 'Enot yōg xop mūtik hām'āktux, tu hām'āktux texīy Yeyox putex putup.

Yeyox te pakut xop nōy hittupmāhā'

⁷ Ha ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik te 12 xop, tu mōktu' mōxaha kōnāg xexka Gанинет kux tu'. Ha ta' nūn tikmū'ūn xohix, yā hāpxexka Gанинет yōg xop, xix hāpxexka Yonex yōg,

⁸ xix kōmēn Yenoyanēn yōg, xix hāpxexka 'Inumēn yōg, xix kōnāg kox Yohnām kūnāpa yōg xop, xix kōmēn Tinok yōg, xix Tinok yīmap pip xop, xix kōmēn Xinōm yōg, xix Xinōm yīmap pip xop. Yā' xohix te Yeyox yōg hāpxopmā'ax 'āpak, hu' nūn, nūy Yeyox pēnā',

⁹ ha ta yāy yōg tik xop mō'pok Yeyox te, puyīy mīpkox nūnnā', puyīy tikmū'ūn xohix Yeyox mō'yōn hok.

¹⁰ Yā tikmū'ūn xohix hittupmāhā Yeyox te', yīy ta tikmū'ūn pakut xohix nūn, nūy yāy mō'yōn, nūy Yeyox 'āpit, puyīy hittupmā'.

¹¹ Ha ta' pip tikmū'ūn, tu' kopa' pip yāmīy kummuk, tu' nūn, tu nūktu kup tomāhā Yeyox keppah, tu hām'āktux ka'ok, hu:

—'Āmūn yā Topak-tok! Kaxīy.

¹² Pa Yeyox te yāmīy kummuk xat ka'ok, hu:
—Hām'āktux hok, yāg-mūn yā Topak-tok 'āktux hok. Kaxīy.

Yeyox te yāy yōg tik te 12 yīymōgātux

¹³ Tu ta' mōg Yeyox, tu mōktu yīktix tu' pūnāmep, tu' nōy xānāhā', ha ta' nūn,

¹⁴ ha Yeyox te tik te 12 yīmōgātux, puyīy Yeyox mūtik mōg, puyīy Yeyox tik mō'pok, puyīy tik Topa yōg hām'āpak max'ax'āktux, yā' xuxet'ax Yeyox yōg mō'pok xop.

¹⁵ Yeyox te nōm ka'ogāhā, pu yāmīy kummuk mōy.

¹⁶ Tik te 12 xop kopa' pip yā Xīmām, kama' xuxet'ax Pet,

¹⁷ xix Tiak xi' taknōy Yoām, yā Yemeneo kuto, yā Tiak xix Yoām 'āxet'ax nōy Motnēy, yā tigmū'ūn yīy'ax kopa yā' yāy no'ok kuto,

¹⁸ xix 'Ānene', xix Pinip, xix Matōmēo, xix Māteo, xix Tōmē', xix 'Appeo kuto, Tiak, xix Tanep, xix Xīmām, yā tutep-tup, puyīy 'Iyaet xop yāyhā xexkah,

¹⁹ xix Yot 'Ixkanot, yā tute' gāy xop mōgāhā Yeyox hah, puyīy xūygā'.

Yeyox xix Hāmgāyāgnāg

²⁰ Ha ta' nūn Yeyox, tu nūktu mīptut hā mō'nāhā', ha tigmū'ūn xohix nūn, ha Yeyox xit putup, pa yā' xit 'ohnāg, yā tigmū'ūn xohix pip.

²¹ Ha ta' nūn Yeyox xape xop, nūy Yeyox mōgā', yā' xupak tigmū'ūn te' xuktux Yeyox putox kummuk,

²² ha kōmēn Yenoyanēn yōg tik te hām yūmmūg xop te:

—Yeyox kopa' xip Meyemo', yā yāmīy kummuk xop yōg xat'ax, ha Meyemo te Yeyox ka'ogāhā', puyīy yāmīy kummuk mōy. Kaxīy.

23 Ha Yeyox te tikmū'ūn xohix xānāhā', nūy hāmyūmmūgā', tu hām'āktux'ax hā hāmyūmmūgāhā'. Tute:

—Texīy Hāmgāyāgnāg te tikmū'ūn kopa yāy xut?

24 Hāpxexka yōg tikmū'ūn te yāy pot, nūy yāy kix, tu hāpxip īhā' xakix 'ūxohix.

25 'Ūxape xop te yāy pot, nūy yāy kix, tu hāpxip īhā' nōg 'ūxape xop.

26 Hā kaxīy Hāmgāyāgnāg xop te yāy pot, nūy yāy kix, puxix xakix 'ūxohix.

27 —'Ūxupxet te hāpxop hā' xupxet putup mīptut kopah, pa' xip tik ka'ok mīptut kopah. Texīy hāpxop xupxet putup? Yā tik ka'ok poxit hā' hīy hāmāxap, tu nōmhā' xupxet. Hā kaxīy 'āte Hāmgāyāgnāg hīy, nūy tikmū'ūn kopa yāmīy kummuk mōy.

28 —'Āpu 'ūxaxogā hok. Topa te tikmū'ūn yōg hāpkummuk mīy'ax xohix xaxogā yūmmūg, pu tu' kux. Tikmū'ūn te Topa 'āktux kummuk, ha Topa te' xaxogā yūmmūg, pu tu' kux.

29 Pa tikmū'ūn te Topa Koxuk 'āktux kummuk, ha Topa te' xaxogā yūmmūg 'ohnāg. Yā' xip 'ūyōg hāpkummuk mīy'ax mōkuma' mōg, tu' kux 'ohnāg. Kaxīy.

30 Hā kaxīy hām'āktux Yeyox. Hamūn, tikmū'ūn te hām'āktux, 'ūxip yāmīy kummuk Yeyox kopah. Pa 'āmhok, yā Topa Koxuk te' kopa' xip.

Yeyox mūktut xi' taknōy xop

31 Ha ta' nūn Yeyox mūktut xi' taknōy xop, tu nūktu hāptopa' pip, tu' nōy mō'kutnāhā', puyīy Yeyox xānā'.

32 Ha ta kopa' mām tikmū'ūn Yeyox mūtik, tu hām'āktux, hu:

—Hāptopa' pip 'ātut xix 'ātaknōy xop, tu 'āxānāhā'.
Kaxīy.

³³ Ha:

—Tep-te 'ūktut putuk xik taknōy xop putuk?
Kaxīy.

³⁴ Tu' yāy yīmap xop pēnāhā', tu:

—Pēnā nūhū', yāg tut xik taknōy xop.

³⁵ Nōm te' mīy Topa te nōm putup, yāg taknōy xop
xik hex xik tut yāg xape xop. Kāxīy.

4

Hāpxopxap

¹ Ta xe tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā Yeyox te kōnāg xexka Ganinet kux tu', ha ta' pip tikmū'ūn xohix, yīy ta' mō'nāhā mīpkox hā, tu' yūm, ha' pip tikmū'ūn hāmhūmnāg hām kux tu',

² ha Yeyox te hām'āktux'ax hā hāpxop xohix yūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgāhā', tu:

³ —'Ūgxupex, 'ūmōg tihik, nūy hāpxopxap mō'pok,

⁴ tu hāpxopxap mō'pok, ha yāg te nū'nāhā putat kopah, ha ta' nūn putuxnāg, tu' xohix māhā',

⁵ ha ta' yāg nōy te nū'nāhā hām kutōgnāg kopa mīkaxxap yīmū' yūm, tu hāpxip kutōgnāg 'lhā' xokax hām tūnēmnāg tu',

⁶ pa māyōn xip, ha mō'hap, tu' nak, yā' yīpxatit kutōgnāg, hu' nak,

⁷ ha ta' yāg nōy te nū'nāhā mīmyām kup kakak, tu' xokax, tu' tuk, ha mīmyām kup tuk, tu' nōy mō'nīy, ha' ta' 'ohnāg,

⁸ ha ta' yāg nōy te nū'nāhā hām max kopah, tu' xokax, tu' tuk, tu mōktu kup puxet te mīnta te' 30

popmāhā', ha ta kup nōy ta' tu 60, ha ta kup nōy ta tu 100. Kaxīy.

⁹ Tu xe:

—'Āyīpkox pip, nūy ta 'āpu yā xupax. Kaxīy.

Yeyox te hāpxopxap 'āktux

¹⁰ Ha ta' mōg tikmū'ūn punethok, ha ta' yāg xip Yeyox mūtik xix Yeyox yōg tik te 12 xop mūtik, tu yāy tu nū'nāhā', nūy Yeyox mūtik hām'āktux, tu:

—Hāmyūmmūg'ax 'ūm yūmmūgāhā xate? Kaxīy.

¹¹ Ha:

—Texīy Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat, ha' yīpkox pip? Topa te xa' mūg. Pa Topa te 'āxop kūnāpa pip xop pu hāmyūmmūgāhā hām'āktux'ax hā,

¹² puyīy hāmpēnā', pa hāmyūmmūg 'ohnāg, puyīy hām'āpak, pa hāmyūmmūg 'ohnāg, puyīy yāy yōg hāpkummuk mī'yax nīm hok, puyīy Topap-tuppax hok, puyīy Topa tikmū'ūn yōg hāpkummuk mī'yax xaxogā hok, pu tu' kux 'ohnāg. Kaxīy.

¹³ Tu xe:

—'Āxop te hām'āktux'ax yūmmūg 'ohnāg. Texīy 'āxop kūnāpa pip xop te nōm yūmmūg? Kaxīy.

¹⁴ Tu xe:

—Tik te hāpxopxap mō'pok. Hā kaxīy tikmū'ūn te Topa yōg hām'āktux'ax 'āktux, ha hāpxopxap te Topa yōg hām'āktux putuk,

¹⁵ ha ta hāpxopxap yāg te nū'nāhā putat kopah, ha ta' nūn putuxnāg, tu' māhā'. Hā kaxīy tikmū'ūn te Topa yōg hām'āktux'ax 'āpak, pa Hāmgāyāgnāg nūn, tu Topa yōg hām'āktux'ax xut.

¹⁶ Ha ta hāpxopxap yāg te nū'nāhā hām kutōgnāg kopa mīkaxxap yīmū' yūm, tu' xokax, tu' nak mō'ka'ok 'ūyīpxatit kutōgnāg hah. Hā kaxīy

tikmū'ũn te Topa yōg hām'āktux 'āpak, tu' kuxa hittup,

¹⁷ pa hāpxip 'ihā tikmū'ũn te' kuxa mām xop kute'ex kummuk, ha' kuxa mām kux.

¹⁸ Ha ta hāpxopxap yāg te nū'nāhā mīmyām kup kakak, tu' xokax, ha mīmyām te' nōy mō'nīy, ha' ta 'ohnāg. Hā kaxīy tikmū'ũn te Topa yōg hām'āktux 'āpak,

¹⁹ pa hām xexka yōg hāpxopmā'ax pe'paxex punethok, tu 'üp-texop xexkap-tup, tu hāpxop xohix putup, hu Topa yōg hām'āktux xaxok, tu hāpxopmā max mī'yah.

²⁰ Ha ta hāpxopxap yāg te nū'nāhā hām max kopah, tu' xokax, tu' tuk, tu mōktu kup puxet te mīnta te' 30 popmāhā', ha ta kup nōy ta' tu 60, ha ta kup nōy ta' tu 100. Hā kaxīy tikmū'ũn te Topa yōg hām'āktux'ax 'āpak, tu' kuxa mām nōm kopah, tu hāpxopmā max punethok. Kaxīy.

Kuyānām

²¹ Tu Yeyox te xe:

—'Ok tikmū'ũn te kuyānām tat'ax xex manax kopah? 'Āmhok. 'Ok tikmū'ũn te kuyānām tat'ax xex mīmpe mō'yōn'ax kakak? 'Āmhok. Pa tikmū'ũn te kuyānām tat'ax yōg yūm'ax yīmū' xex, ha nōmhā kuyānām max, ha tikmū'ũn te hāpxop pēnāhā'.

²² Hā kaxīy tikmū'ũn te hāpxopmā xaptop hōnhā', ha tikmū'ũn te' pēnā 'ohnāg, pa hāpxip 'ihā tikmū'ũn xohix te' pēnāp-tup.

²³ 'Āyīpkox pip, nūy ta 'āpu yā xupax. Kaxīy.

²⁴ Ta Yeyox te xe:

—'Āpu 'ākuxa hā' xupax. Xate 'ānōy yōg hāpxopmā'ax kopit, puxix Topa te 'ōg hāpxopmā'ax

kopit, yā' yāy putuk, yā Topa te 'ōg hāpxopmā'ax kopit xe'ēgnāg putup.

²⁵ Tikmū'ūn yōg hāpxop pip, puxix hāpxop nōy pop putup. Tikmū'ūn yōg hāpxop kutōgnāg pip, puxix nōm xaxok putup.

Hāpxopxap

²⁶ Tu Yeyox te xe:

—Texīy Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat, ha' yīpkox pip? Yā' putuk, tik te hāpxopxap mō'pok, ha' xokax, tu' tuk.

²⁷ Texīy 'ūxokax? Texīy 'ūtuk? Tik te' yūmmūg 'ohnāg. Āmnīy hā mō'yōn, tu hāptup hā hāpkumep, 'īhā' tuk.

²⁸ Hāpxopxap te hām hā' mōxaha', tu' xokax, tu' tuk, ha' tut pip, ha' xap ta punethok.

²⁹ Yā' ta, ha tik te' mep kupukhe hā, tu' nūnnāhā'. Hā kaxīy Topa yōg tikmū'ūn xohix nōy nā' mōg, Topa te nōm xat. Kaxīy.

Mōytat xap

³⁰ Tu Yeyox te xe:

—Texīy Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat, ha' yīpkox pip? Texīy 'āte xa hāmyūmmūgāp-tup?

³¹ Yā hāpxopxap putuk, yā mōytat xap putuk. Yā' kutōgnāg mōytat xap, pa hāpxopxap nōy xohix 'ūxekah.

³² Tikmū'ūn te mōytat xap xok, tu' xokax, tu' tuk, tu mōktu kup tox, ha ta' kup nōy kutōgnāg, ha mōytat kup māg xexkah, ha ta' nūn putuxnāg, tu yāy pet mīy mīm māg tu'. Hā kaxīy Topa yōg tikmū'ūn xop kutōgnāg hāmāxap, pa' xohix nōy nā'mōg tu mōktu' xohix. Kaxīy.

³³ Hā kaxīy Yeyox te tikmū'ūn pu hāmyūmmūgā punethok hām'āktux'ax hā, yīy tikmū'ūn te hāmyūmmūgā.

³⁴ Yā tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā hām'āktux'ax hā, pa yāy yōg tik te 12 xop mūtik hām'āktux nōy, nūy hāmyūmmūgā'.

Yeyox te 'āmuuh xat xix kōnāg tot

³⁵ 'Āmnīy ha ta yāy yōg tik xop pu Yeyox te:

—'Āpu yūmū kōnāg xexka xak, nūy kūnāpa mōg. Kaxīy.

³⁶ Ha Yeyox yōg tik xop te tikmū'ūn mō'pok hato'ah, ha' mōg, ha ta' mōg tihik Yeyox hah, tu yōg mīpkox hā' mōxaha', tu ta' mōg Yeyox mūtik, ha ta mīpkox xape mōg kama nūmūtik,

³⁷ pa hāpxip 'īhā 'āmuuh xexka nūn, ha ta' nūn kōnāg tot xexka', tu nūktu mīpkox hā' mōxaha', ha mīpkox te kōnāg hā nū'xip,

³⁸ ha Yeyox mō'yōn mīpkox xahixpa tu', tup-tox tep-tox yūm'ax yīmū' yūm, ha Yeyox yōg tik xop te' nuhuk, ha' koxak, ha hām'āktux, hu:

—Yāyā, yūmūg xakix putup. 'Ok 'ūgmūg kuxa ka'? Kaxīy.

³⁹ Ha Yeyox yok, tu 'āmuuh xat xix kōnāg tot, puyīy tu xuxix, ha' xuxix, tu nū'yēy.

⁴⁰ Ha Yeyox te yāy yōg tik xop pu yīkopit, hu:

—Texīy 'ākuxa nōg? 'Ok 'ākuxa mām 'ohnāg? Kaxīy.

⁴¹ Ha tik kuxanōg, tu:

—'Ū'ūm tihik? Yā tute 'āmuuh xat xix kōnāg tot, ha' xuxix, tu nū'yēy! Kaxīy.

5

Tik kopa' pip yãmãy kummuk

¹ Tu ta' mõg Yeyox xix yãy yõg tik xop mÃpkox hã, tu mõktu' mõxaha kõnãg xexka Gанинет kux tu' hÃpxexka Yenax tu',

² tu mÃpkox nÃm, tu ta' mõg, pa' xip tihik, ha tik kopa' pip yãmãy kummuk.

³ Yã tik pet yÃm xukpot tu', ha' nÃn. Yã' gãy, ha tikmÃ'ün te' hÃy yÃmmÃug 'ohnÃg mÃkxap hã.

⁴ Yã tikmÃ'ün te' mÃug punethok, nÃy mÃkxap hã' hÃy 'uyÃm xi' pata', pa tik te' koxyÃy 'Ãxohix, tu' mõg. Yã tikmÃ'ün te' hÃy yÃmmÃug 'ohnÃg.

⁵ HÃptup 'ihÃ' xip tihik yÃktix tu' xix xukpot tu' xix 'amnÃy 'ihÃ kamah, tu' xahok ka'ok, tu yÃy po'oxnÃm mÃkaxxap hã.

⁶ Ta Yeyox pÃnÃhÃ hÃptox tu, tu ta' nÃy ha' nÃn mÃ'ka'ok, nÃktu Yeyox pu nÃ'xup,

⁷ tu hÃm'Ãktux ka'ok, hu:

—Yeyox, yÃ Topa xexka xe'ÃgnÃg kutox, 'Ãte xa tatu' xak: 'Ãpu yÃ 'ÃgkummugÃ hok! KaxÃy.

⁸ YÃ hamÃn, Yeyox te: "YÃmÃy kummuk, tik kopa'Ãpepl!" KaxÃy.

⁹ Tu Yeyox te:

—'Ãxuxet'ax texÃy? KaxÃy.

Ha:

—'Ãkxuxet'ax 'Ãxohix Xop, yÃ 'ÃgmÃgmÃn punethok. KaxÃy.

¹⁰ Tu xe:

—'Ãpu 'ÃgmÃug mÃ'pok hato'a hÃptox tu'. KaxÃy.

¹¹ Ha ta' pip xapup xohix, tu' xit yÃktix tu' hÃmhÃmnÃg.

¹² Ha yÃmÃy kummuk te Yeyox pu hÃm'Ãktux, hu:

—Ãpu 'Ügmüg xat, 'üyiy xapup hã mõxãñ' Kaxïy.

¹³ Ha Yeyox te' xat, ha tik nõm, tu ta' mõg, tu mõktu xapup hã' mõxaha'. Yã' xohix xapup, yã' xohix te' 2000 kõmnãg, tu ta' mõg mõ'ka'ok, tu mõ'yïyxoho', tu mõktu kõnãg xexka hã' mõxaha', tu' xakix xit hã.

¹⁴ Ha ta' nõ'paha xapup pẽnã'ax xop, tu nõm 'äktux kõmẽn yõg tikmũ'ün pu xix hãm panip yõg tikmũ'ün pu',

¹⁵ ha ta' nõn tikmũ'ün xohix, nüy hãm pẽnã', tu' nõn, tu nõktu Yeyox yïka' pip, tu tik pẽnãhã', pa' pip'ah yämÿ kummuk tik kopah, ha tikmũ'ün kuxa te' yëy. Yã tik yǖm, tu' xax taha', tup-tox max.

¹⁶ Ha ta tikmũ'ün pu häpxopmã'ax xohix 'äktux nõm te tik pẽnãhã xix xapup,

¹⁷ tu Yeyox pu tatu' xak, puyïy mõg hato'ah,

¹⁸ ha ta' mõg Yeyox, tu mõpkox hã mõ'näp-tup, ha tik nõn, tu:

—Ügmõg putup 'ämütik. 'Ok max? Kaxïy.

¹⁹ Pa Yeyox te:

—Ämhok. 'Ãpu mõg yãy pet hah, nüy 'äxape xop pu' xuktux yǖmüg xuxyä Topa te xa' mÿ. Kaxïy.

²⁰ Ha ta' mõg tihik, tu mõktu hãm'äktux Kõmẽn te' 10 tu', xix kõmẽn yïkak, yã' xuktux Yeyox te' mÿ, ha tikmũ'ün xohix tep-tup pax.

Yax te Yeyox xänähä'

²¹ Ha ta' mõg Yeyox mõpkox hã, tu kõnãg xexka xak putpu', tu mõktu' xupep, ha ta' nõn tikmũ'ün xohix, nüy Yeyox pẽnã',

²² ha ta' nõn tihik 'Üxuxet'ax Yax, yã Yoneo xop yõg Topa pet yõg tik xat'ax, 'ünün, tu nõktu Yeyox patä yïka' mõhämñy,

23 tu:

—'Ük-tok hex xok putūmnāg. 'Āpu mōg, nūy 'yūlmū 'ayīm nōm, puyīy xuxix, puyīy hi'! Kaxīy.

24 Ha ta' mōg Yeyox tik mūtik xix tikmū'ün xohix mūtik. Yā tikmū'ün xohīnāg, hu yāy mō'yōn.

Yeyox te 'ün pakut hittupmāhā'

25 Ha ta' nūn 'ühūn, yā' pakut, yā 'ün hep kux 'ohnāg hāmyāxatamuk xohix te' 12 hā.

26 Yā nonot punethok te tu' popmāhā hehmēn, yīy tayūmak noa'. Yā' hittup 'ohnāg, pa' pakut xexka nōy nā' mōg.

27 Tikmū'ün te Yeyox 'äktux, ha 'ün te' xupak, tu ta' mōg, tu tikmū'ün xohix kopa' mōg, tu Yeyox pe' mōg, tu' topixxax 'äpit.

28 Yā 'ün te hāmpe'paxex, hu: "Āte 'yōg topixxax 'äpit, kopxix hittup." Kaxīy.

29 Hāpxip kutōgnāg 'ihā' hep kux, ha 'ün te' yūmmūg 'uhittup xe'e',

30 ha Yeyox te' yūmmūg yāy kopa' xu pep hāpka'ok. Yeyox yōkānām, tu tikmū'ün pu' yīkopit, hu:

—'Ü'üm te yōg topixxax 'äpit? Kaxīy.

31 Ha Yeyox yōg tik te 12 xop te:

—Tikmū'ün xohix te yāy mō'yōn 'ayīmap. Texīy xate' yīkopit? Kaxīy.

32 Pa Yeyox yōkānām, nūy pēnā nōm te' xupit,

33 ha 'ün te' yūmmūg, hu' nūn, tu nūktu Yeyox pata yīka mōhāmīy, tu' yīpkutuk, hu yāy puxu'ux, tu hāpxopmā xohix 'äktux.

34 Ha Yeyox te:

—Tukūm, 'äkuxa yūm ka'ok 'ügkopah, hu 'ähittup. 'Āpu 'äkuxa nōg hok. Mōg! 'Ähittup! Kaxīy.

Yeyox xix Yax kutox

³⁵ Yeyox te 'ün mūtik hām'āktux, ha ta' nūn Yax yōg kāmānat, yā Yax pet tu' nūn, nūktu:

—Yax, 'āk-tok hex xok. 'Āpu notot Yeyox xānā hok. Kaxīy.

³⁶ Pa Yeyox te nūmūtik hām'āktux 'ohnāg, pa Yax pu hām'āktux, hu:

—'Āpu 'ākuxa nōg hok. 'Āpu 'ākuxa yūm ka'ok! Kaxīy.

³⁷ Yeyox te tikmū'ün xohix xat, pu mōg hok yāy mūtik, pa' xat, pu mōg Pet xix Tiak xix Yoām,

³⁸ tu ta' mōg, tu mōktu Yax pet hā' mōxaha', pa' pip tikmū'ün, tu' potaha', tu' xaho ka'ok,

³⁹ ha Yeyox te:

—Texīy 'āxop potaha', nūy xaho ka'ok? 'Ūk-tok hex xok tāmnāg 'ohnāg. Yā mō'yōn. Kaxīy.

⁴⁰ Ha tikmū'ün yīxix, pa Yexox te xohix xat, pu hāptopa mōg. Yā' mōg 'ūxohix. Ha ta' mōxaha Yeyox xix yāy yōg tik te' 3 xik-tok hex mūktak xi' tut 'ūk-tok hex yōg mīptut kox hā,

⁴¹ ha Yeyox tek-tok yīm mūg, tu:

—“Tanita kōmīy” Kaxīy. Yā tikmū'ün yīy'ax hā: “Nixix, 'āpu 'āk-nīhāxip!” Kaxīy.

⁴² Yā hāpxip 'ohnāg 'lāk-tok hex yīpxit, nūy pepi' xip, nūy hāpkumep, ha tikmū'ün te' yēy. Yāk-tok hex yōg hāmyāxatamuk xohix te 12,

⁴³ ha Yeyox te tikmū'ün xat, puyīy tikmū'ün pu nōm 'āktux hok, tu' xat, puk-tok hex pu xit'ax hōm.

6

Yeyox xip Nāyane tu'

¹ Tu ta' nūn putpuk Yeyox xix yāy yōg tik xop kōmēn Nāyane tu', tu nūktu kōmēn hā' mōxaha'.

² Nit xap 'ihā' mōg, tu mōktu Yoneo xop yōg Topa pet hā mō'nāhā', tu tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā', ha tikmū'ūn te' xupak, tu hām'āktux'ax putup nōg, tu:

—Texīy tik te hāpxop xohix yūmmūg? Tep te tik pu hāmyūmmūgāhā'? Texīy tik te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg?

³ Yūmū'āte tik yūmmūg. Yā mīmpe mīy, yā Māníx kutok, yā taknōy 'ūxuxet'ax Tiak, xix Yoye', xix Yot, xix Xīmām. Yā' hex tīhi nūnteh kamah. Kaxīy.

Yā tikmū'ūn te' yūmmūg putup'ah, Yeyox yā Topak-tok.

⁴ Pa Yeyox te:

—Tikmū'ūn te yāy xape 'āpak 'ohnāg nōm te Topa pupi hām'āktux. Kaxīy.

⁵ Yeyox te hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg, pa' mīy kutōgnāg. Yā' pakut xop yīmū' yīm xex, nūy hit-tupmā' yā 'a' xohix'ah hittupmāhā' kōmēn Nāyane tu'.

⁶ Yā tikmū'ūn kuxa mām 'ohnāg, ha Yeyox kuxa hittup 'ohnāg.

Yeyox yōg tik te 12 xop mōg

Tu ta' mōg Yeyox, tu mōktu xiptuxexka xohix yōg tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā' kōmēn Nāyane yīkak.

⁷ Tu ta' xānāhā yāy yōg tik te 12 xop, ha' nūn, ha Yeyox te nōm ka'ogāhā', puyīy yāmīy kummuk mōy. Tute tik mō'pok, pu mōg 'ūtix tu pe' tix hā kaxīy, puyīy yāmīy kummuk mōy.

⁸ Yeyox te:

—Hāpxop tat hok, yā xit'ax tat hok, xix tayūmak tat hok, pa mīm hām tonnognā 'āmōg.

9 'Āpu pataxax tat. 'Āpu kāmīn puxehnāg mō'tat. Kaxīy.

10 Tu xe:

—'Āxop mōg putup, tu kōmēn hā 'āmōxap-tup, tu mīptut hā' 'āmōxap-tup. 'Āpu nox pi' mīptut puxet kopah, tu mōktu 'āmōg, tu kōmēn nīm.

11 Pa kōmēn yōg tikmū'ūn te 'āp-tup nōg, tu hām'āktux'ax putup nōg, nūy ta mōg. 'Āpu nox pi' hok. 'Āxop te yāy pataxax tu hāpxut nuhuk putup, xayīy hām'āktux 'ūkummuk tikmū'ūn. Kaxīy.

12 Ha ta' mōg Yeyox yōg tik xop, tu tikmū'ūn pu hām'āktux, hu:

—'Āpu 'āyāyhāhup, nūy hāpkummuk mīy kux. Kaxīy.

13 Tik te yāmīy kummuk mōy, tu tikmū'ūn punethok pakut putox pix heptox hā, tu nōm hit-tupmāhā'.

Yoām xok

14 Ha ta' xip 'Enot, yā tikmū'ūn yōg xat'ax xexkah, tu nōm hāpxopmā'ax 'āpak, yā tikmū'ūn xohix te Yeyox yūmmūg, tu hām'āktux punethok. Tikmū'ūn yāg te:

—Yā' putpu' hi Yoām nōm tep-tox pix, tu hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg. Kaxīy.

15 Ha ta yāg te:

—Yā 'Enit. Kaxīy.

Ha ta yāg nōy te:

—Yā tute Topa pupi hām'āktux, yā Topa pupi hām'āktux xop hittap putuk. Kaxīy.

16 Ha 'Enot te' xupak, tu:

—Yā Yoām nōm tep-tox pix. Hōmā 'āte' xat, pup-tox xax, ha' kuyut, pa hōnhā putpu' hi! Kaxīy.

¹⁷ Hamūn, hōmā 'Enot te' xat, puyīy xonat Yoām mūy, puyīy 'ūyīm hīy, puyīy kanet ka'ok kopa' xix. Texīy? Yā hōmā 'Enot xix 'Enonit te yāy taha', pa 'Enonit yā 'Enot taknōy Pinip xetut,

¹⁸ yīy ta Yoām te 'Enot pu hām'āktux, hu: "Yā' max'ah. Topa yōg xat'ax kax'āmix tappet tu, tu' xat, xayīy yāyta hok 'ātaknōy xetut mūtik!" Kaxīy.

¹⁹ Yīy ta' gāy 'Enonit, tu Yoām putup nōg, hup-tup, puyīy Yoām putex. Pa 'āmhok,

²⁰ yā 'Enot te Yoām yīpkutuk, yā tute' yūmmūg yā' max xe'ēgnāg Yoām, ha Yoām putex putup'ah. Yoām te 'Enot pu hām'āktux punethok, ha 'Enot kuxa hittup 'ohnāg, pa 'Enot te 'nōy yōg hām'āktux'ax putuppax.

²¹ Pa hāpxip 'lhā 'Enot te yāy yōg hāmyāxatamuk yōg 'āmuk xexka mīy, ha ta' nūn gohet yōg xexka xop, yā' xat'ax xexka xop, xix xonat yōg xat'ax xop, xix hāpxexka Gанинет yōg xat'ax xop.

²² Ha ta' nūn 'Enonit kutox hex, nūktu' hāmyā max, ha 'Enot tep-tuppax xexka', yā hāmyā max. 'Enot tek-tok hex pu hām'āktux, hu:

—Xate putep-tup? 'Āte xa' hōm putup. Kaxīy.

²³ Tu xe hām'āktux xex, hu:

—Xate putep-tup? Yā 'āte xa popmāp-tup hāpxop xohix, tu mōktu yōg hāpxop xahix, yā' xahix yōgnū hāhām, xi' xahix yōgnū tikmū'ūn! Kaxīy.

²⁴ Ha ta' mōg 'ūk-tok hex, nūy tut mūtik hām'āktux, nūy yīkopit, ha' tut te:

—'Āpu tatu' xax Yoām putox nōm tep-tox pix. Kaxīy.

²⁵ Ha putpu' nūn 'ūxat'ax tu', tu:

—Ã' hōm mō'ka'ok Yoām putox kānēypetxax yīmū' yūm! Kaxīy.

²⁶ Ha ta' kuxa hittup 'ohnāg 'Enot, pa yā hām'āktux xex tu Topa 'āxet'ax 'āktux ha tikmū'ūn xohix te' xupak, yīy ta' hōm putup,

²⁷ hu hāpxip 'ohnāg 'ihā xonat mō'kutnāhā', puyīy Yoām putox nūnnā', ha ta' mōg xonat kanet ka'ok tu', tu Yoām putox xak,

²⁸ tu kānēypetxax yīmū' nūnnāhā', tuk-tok hex pu' hōm, ha ta' mōg, tu' tut pu' hōm.

²⁹ Ha ta' yūmmūg Yoām mūtik mōg xop, tu ta' nūn, tu nūktu Yoām xokxax paha', tu ta' mōg, tu mōktu mīkaxxap kox kopa' xix xukpot tu'.

Yeyox te tikmū'ūn xohix pu' xit'ax popmāhā'

³⁰ Ha ta' nūn Yeyox yōg tik te 12 xop Yeyox hah, tu nūktu yāy yōg hāpxopmā'ax xohix 'āktux xix yōg hāmyūmmūg'ax xohix,

³¹ pa' pip tikmū'ūn xohix, tu xohix te hāpkumep, yīy ta' xit 'ohnāg Yeyox yōg tik xop, yā tikmū'ūn xohix pip. Ha Yeyox te yāy yōg tik xop pu hām'āktux, hu:

—'Āpu yūmū mōg hām panip xexka tu', nūy hām hok. Kaxīy.

³² Tu ta' mōg, tu mīpkox hā' mōxaha', tu ta' mōg, tu kōnāg xak.

³³ Pa tikmū'ūn punethok te mōg'ax pēnāhā', yā' Yeyox pēnāhā xix tik xop. Ha ta' nūn xiptuxexka xohix yōg tikmū'ūn, tu pata hā' nūpaha hām kux tu', tu nūktu' mōxaha', tu' nōy hip.

³⁴ Ha ta' xupep mīpkox kōnāg xexka kux tu', ha Yeyox te' pēnāhā tikmū'ūn xohix, tu' kuxa ka'. Kahnēn yōg pēnā'ax xip'ah. Hā kaxīy tikmū'ūn

putuk. Yã' hittup 'ohnãg, yãy' kuxa ka', tu tikmũ'ũn pu hãmyãmmügãhã kõnãmãhã hãpxop punethok.

³⁵ MÃyõn mõ'nãp-tup 'lhã' nãn Yeyox yõg tik xop, tu nãktu Yeyox pu hãm'ãktux, hu:

—MÃyõn mõ'nãp-tup, yã hãm panip xexka nãnteh, yã xit'ax pip 'ohnãg.

³⁶ 'Ãpu yã tikmũ'ũn xat, pu mõg hãpxa'ax tu' xix xiptyuxexka tu', puyãy xit'ax pop. Kaxãy.

³⁷ Pa Yeyox te:

—'Ãpu tikmũ'ũn pu xit'ax popmã'. Kaxãy.

Ha tik xop te:

—Texãy pãm popmã tikmũ'ũn xohix pu'. 'Üyõg tayãmak xohix, yã tayãmak 'ãnuk xohix te' 200, yã tayumak yãnãm ponnok. Kaxãy.

³⁸ Ha:

—Pãm xohix texãy pip 'ohnã'? Mõy pẽnã' Kaxãy.

Tik mõg, tu putpu' nãn, tu:

—Yã pãm te' 5 xix mãm tix. Kaxãy.

³⁹ Ha Yeyox te tikmũ'ũn xat, puyãy xux yãmã' mãm, puyãy yãnõm xohix hã' mãm,

⁴⁰ ha' yãnõm hã' mãm, yã' yãnõm kopa' mãm xohix te' 100 xi' nõy kopa' mãm xohix te' 50 hã kaxãy.

⁴¹ Ha Yeyox te' pãm te' 5 pop xix mãm tix, tu pexkox pẽnãhã', tu:

—Topa, xate nã' popmãhã'. Yã 'ãmax. Kaxãy.

Tu pãm koxip, tu yãy yõg tik xop pu' popmãhã', puyãy tikmũ'ũn pu popmã'. Tik te' popmãhã'. Ha ta mãm tix koxip, tu' popmãhã kamah,

⁴² ha tikmũ'ũn xohix te' mãhã', tu mõktu xe xit putup'ah. Puxix.

43 Ha ta' mōg Yeyox yōg tik xop, tu pām yāg pop xix mām yāg. Yā pām yāg hā nū'xip manax xohix te' 12 xix mām hā, ha' nūnnāhā'.

44 Hamūn, yā' xohix te pām māhā', yā' tik xohix te' 5000.

Yeyox te kōnāg yīmū' mōg pata hā

45 Hāpxip 'lhā' Yeyox te yāy yōg tik xop pu hām'āktux hu:

—'Āpu mīpkox hā mōxakux, nūy mōg kūnāpa hāpkux nōy tu' xiptuxexka Metxax tu', ha 'āte tikmū'ūn mō'pok putup. Kaxīy.

46 Ha ta' mōg Yeyox yōg tik xop, ha ta' mōg Yeyox, tu yīktix yokoma', nūy Topa pu hām'āktux.

47 'Āmnīy 'lhā' pip Yeyox yōg tik xop mīpkox kopa kōnāg xexka kote', ha ta yāp-xehnāg xip Yeyox hāpkux tu',

48 tu yāy yōg tik xop pēnāhā'. Tik te mīpkox hā mōgāhā', pa yā mōg putux, yā 'āmuuh te ha' nūn. Hāmyāykuhmōy ha ta' mōg Yeyox, tu kōnāg xexka yīmū' mōg pata hā, tu nōā' yēn putup.

49 Ha tik te' pēnāhā yā Yeyox te kōnāg yīmū' mōg pata hā, ha hāmpe'paxex yā yāmīy putuk, tu' xahok.

50 Yā' xohix te' pēnāhā', tu' yīpkutuk. Pa hāpxip 'lhā' Yeyox te:

—'Ākuxa nōg hok! Yāg mūn. 'Ūgyīpkutuk hok! Kaxīy.

51 Tu ta mīpkox hā mō'nāhā Yeyox, tu' xip yāy yōg tik xop mūtik, 'lhā' kux 'āmuuh. Ha tik xop kuxa te' yēy,

52 yā tik te' yūmmūg 'ohnāg texīy Yeyox te tikmū'ūn te' 5000 xitnāhā', yā tik putox ka'ok.

Yeyox te tikmū'ūn hittupmāhā Yēnēyane tu'

53 Tu ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop, tu mōktu kōnāg kox kux tu' mōxaha' hāpxexka Yēnēyane tu', tu mīpkox tutxit hā hīy kōnāg kux tu',

54 tu ta' mōg, pa tikmū'ūn pip, tu Yeyox pēnāhā',

55 tu ta' mōg, tu' pet xohix ha' xupaha', tu tikmū'ūn pakut tutpe hā' put nūn, tu nūktu Yeyox ha' nūnnāhā', ha Yeyox te nōm hittupmāhā'.

56 Tu ta' mōg Yeyox, tu hāpkumep xiptuxexka xohix tu' xix kōmēn xohix tu' xix yānōm xohix tu', pa' pip tikmū'ūn xohix, tu' nūnnāhā' tikmū'ūn pakut, tu nūktu nāpet hām tu' xex, tu Yeyox tu' xak, pu tux, puyī pakut xop Yeyox yōg topixxax kuyāg 'āpit, ha pakut xohix te' xupit, tu' hittup.

7

Yoneo xop te mōnāyxop yōg hāpxopmā'ax tat

1 Ha ta' nūn Paniye xop xix tik te hāmyūmmūg xop, yā kōmēn Yenoyanēn tu' nūn, tu nūktu Yeyox ha yāy tu nū'nāhā'.

2 Yā hōmā nōm te' pēnāhā' Yeyox yōg tik xop xit 'ūyīm xut putūynāg hā, yā 'ap yīm pix'ah. Yā Paniye xop te tikmū'ūn xat, pu yāy yīm pix.

3 Yā Yoneo xop te mōnāyxop yōg hāpxopmā'ax tat, ha Paniye xop te Yoneo xop kopa' xip, tu mōnāyxop yōg hāpxopmā'ax tat punethok, tu yāy yīm pix max, tu nōmhā' xit,

4 tu nāpet tu' nūnnāhā' hāpxop, tu nōm pix 'ūxohix, tu mōnāyxop yōg hāpxopmā'ax nōy tat. Yā kōnāg xo'op'ax pix xix nax xix kanenām.

5 Tu ta' yīkopit Paniye xop te xix tik te hāmyūmmūg xop te', hu:

—Texīy 'õg tik xop te mõnāyxop yõg hāpxopmā'ax tat 'ohnāg, hu yāy yīm xut putūynāg hā' xit? Kaxīy.

6 Ha Yeyox te:

—'Āpa max, pa yā' ākuxa kummuk. Hōmā 'Iyait te 'āxop 'āktux! Tute kax'āmi, hu: "Topa te: 'Tikmū'ūn tek mūn 'āktux max, pa yā' kuxa tek mūn xak 'ohnāg.

7 Tikmū'ūn tek mūn pu nūktettex, pa yā' kummuk. Yā tikmū'ūn te yāy yõg hām'āktux'ax 'āktux, tu: Yā Topa yõg xat'ax nūhū'!" Kaxīy.

8 Tu Yeyox te xe:

—'Āxop te Topa yõg xat'ax mīy 'ohnāg, nūy mõnāyxop yõg hāpxopmā'ax tat. Kaxīy.

9 Tu Yeyox te xe:

—'Āxop te Topa yõg xat'ax nīm pax, nūy yāy yõg xat'ax mīy.

10 Yā hōmā Mōyyex te' xat, hu: "'Āpu 'ātak mō'yāy xe'ēgnāg, nūy nōm pu hāpxopmā max. 'Āpu 'ātut mō'yāy xe'ēgnāg, nūy nōm pu hāpxopmā max." Kaxīy.

11 Pa 'āxop te tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā', hu: "'Ūxip tikmū'ūn yõg hāpxop, tu Topa pu' hōm, tu yāy 'ātak pu' hōm 'ohnāg xi' tut pu' hōm 'ohnāg. Nōmhā' max.

12 Nōmhā' hōm hok." Kaxīy.

13 Pa 'āmhok, hām'āktux kummuk. Hā kaxīy 'āxop te Topa yõg hām'āktux 'āpak 'ohnāg, pa yāy yõg ham'āktux 'āpak, tu 'āk-tok pu nōm yūmmūgāhā', tu 'āxop te hāpxopmā kummuk nōy punethok hā kaxīy. Kaxīy.

Tep te hāmkummugāhā'?

14 Yeyox te xe tikmū'ūn xānāhā', ha' nūn, ha hām'āktux, hu:

—'Āpu yōg hām'āktux'ax 'āpax max, nūy hāmyūmmūg:

15-16 Tikmū'ūn hāptopa' pip hāpxop, tu tikmū'ūn hā' mōxaha', tu' kopa' pip nōmhā. Yā hāpxop te kaxīy te tikmū'ūn kummugā 'ohnāg. Pa hāpxop pip tikmū'ūn kopah tu' mōxaha', tu mōktu hāptopa' pip. Yā hāpxop te kaxīy te tikmū'ūn kummugāhā'. Kaxīy.

17 Tu ta' mōg Yeyox, tu mōktu mīptut hā mō'nāhā', ha ta' nūn Yeyox yōg tik xop, nūy Yeyox yōg hām'āktux'ax yīkopit,

18 ha Yeyox te:

—'Āxop te tikmū'ūn xohix putuk, yā hāmyūmmūg 'ohnāg. Hāpxop te hāptopa' pip, tu tikmū'ūn yīkox hā' mōxaha', tu kopa' pip. Yā hāpxop te kaxīy te tikmū'ūn kummugā 'ohnāg.

19 Yā' kuxa hā' mōxa 'ohnāg, pa yā' tex hā' mōxaha', tu hāpxip 'ihā' mōg hāptopah. Kaxīy. Yā Yeyox te' xuktux, yā' max xit'ax xohix.

20 Yeyox te xe:

—Hāpxop 'ūm te tikmū'ūn kummugāhā'? Hāpxop 'ūm te tikmū'ūn kopa' pip, tu' mōxaha', tu' mōg hāptopah?

21 Yā' pip hāpxop kummuk tikmū'ūn kuxa kopah, yā tikmū'ūn te hāmpe'paxex kummuk, nūy hāpxop kummuk mīy, yā' xupxet, tu tikmū'ūn putex,

22 tu' nōy hā' xupxet, tu' xupkūmīy, tu hāpkummugā pax, yā' koit, tu hāmkute'ex pax, tu' yīpkumīy, tu' mānōg kummuk, tu yāy xexka pe'paxex, tup-tox kummuk.

23 Yā nōm xohix hāpxop kummuk te tikmū'ūn kopa' pip, tu' mōxaha', tu mōktu hāptopa' pip. Yā hāpxop te kaxīy te tikmū'ūn kummugāhā'. Kaxīy.

'Ũn puknōg

24 Tu ta' mōg Yeyox, tu mōktu hāpxexka tu' mō'nāhā kōmēn Tinok yīkak, tu mīptut hā mō'nāhā', tu yāy xaptop putup, pa 'āmhok, yā tikmū'ūn xohix te' yūmmūg.

25 Ha ta' nūn 'ūhūn, hak-tok hex kopa' xip yāmīy kummuk. Yā tikmū'ūn te Yeyox 'āktux, ha 'ūn te' xupak, hu' nūn, tu nūktu' kopaxux hā' xip Yeyox yīkak.

26 Yā 'ūn puknōg, yā hāpxexka Xitpenīy yōg, tu Yeyox tu' xak, puyīy yāmīy kummuk xut 'ūk-tok hex kopah.

27 Ha Yeyox te:

—Tikmū'ūn tek-tok pu xit'ax hōm hāmāxap. 'Āp max'ah kakxop yōg xit'ax paha', tu kokex pu' hōm. Hā kaxīy Yoneo yōg hāpxop hōm hok puknōg xop pu'. Kaxīy.

28 Pa 'ūn te:

—Yāyā, hamūn, pa kokex kutok te mīmpe xit'ax kaka' pip, ha kakxop yōg pām yāgnāg xaha', ha' māhā'. Kaxīy.

29 Ha Yeyox te:

—Xate hām'āktux max. 'Āpu mōg yāy pet hah. Xip'ah yāmīy kummuk 'āk-tok kopah. Yā' mōg. Kaxīy.

30 Tu ta' mōg 'ūhūn yāy pet hah, tu nūktu' xu pep, pa' xip 'ūk-tok hex, tu mīmpe mō'yōn'ax yīmū' pip, ha yāmīy kummuk xip'ah 'ūkopah.

Tik yīpkox hok, tu hām'āktux yūmmūg 'ohnāg

31 Ha ta' xip Yeyox kōmēn Tinok yīkak, tu ta' mōg, tu kōmēn Xinōm hā' tep, tu Kōmēn te' 10 yōg hāpxexka tep, tu mōktu kōnāg xexka Ganimet tu' xupep.

32 Ha ta' nūn tikmū'ūn, tu' nūnnāhā tihik, yā' yīpkox hok, tu hām'āktux yūmmūg 'ohnāg. Tikmū'ūn te Yeyox pu' xak, puyīy tik yīmū' yīm xex, puyīy hittupmā'.

33 Ha ta' mōg Yeyox xix tihik tikmū'ūn xohix kūnāpah. Yeyox te yāy yīpkutok hā' nōy yīpkox 'āpit, tu' yīynīn, tu' yīkox hep hā' nōy yōyxōg 'āpit yāy yīpkutok yā'.

34 tu pexkox pēnāhā pepix, tu xit xut xexkah, tu:
—“Epatah!” Kaxīy. Yā tikmū'ūn yīy'ax hā: “Pu yā 'āyīpkox xōn, nūy hām'āpax!” Kaxīy.

35 Ha' yīpkox max, tu hām'āpak, ha' yōyxōg max, tu hām'āktux max.

36 Ha Yeyox te tikmū'ūn xat puyīy nōm 'āktux hok. Yeyox te' xat punethok hā kaxīy, pa tikmū'ūn te nōm 'āktux punethok,

37 ha tikmū'ūn te' xupak, tu' kuxa te' yēy, tu:
—Tik te hāpxopmā max xe'ēgnāg' Tute tik yīpkox hok xupakgāhā', tu tik te hām'āktux yūmmūg 'ohnāg xat, puyīy hām'āktux! Kaxīy.

8

Yeyox te tikmū'ūn te' 4,000 pu xit'ax popmāhā'

1 Hāpxip ha ta' yāy tu nū'nāhā tikmū'ūn xohix, tu yōg xit'ax pip'ah. Ha' xip Yeyox, tu yāy yōg tik te 12 xop xānāhā', tu:

² —'Ãte tikmũ'ün kuxa ka', yã 'ãmnïy tikoyuk hã' pip tikmũ'ün 'ügmütik, ta hõnhã 'üyõg xit'ax 'üm pip'ah.

³ 'Ümã hok, ha 'äte tikmũ'ün mõ'pok 'üpet hah, puxix xakux putat kopah, 'üpu'uk tu'. Yã hãptox tu' nün tikmũ'ün. Kaxïy.

⁴ Ha Yeyox yõg tik xop te:

—Tep-te tikmũ'ün pu xit'ax hämenex nünte häm panip xexka tu'? Yã' pip'ah xit'ax. Yã tikmũ'ün xohix. Kaxïy.

⁵ Ha Yeyox te:

—Päm xohix texïy 'õgnü? Kaxïy.

Ha:

—'Üxohix te' 7. Kaxïy.

⁶ Ha tikmũ'ün xat, pu häm tu' mäm, tu päm te' 7 pop, tu Topa pu häm'äktux, hu:

—Xate 'ügmü'ä päm popmähä'. 'Ãmax. Kaxïy.

Yeyox te päm koxip, tu yãy yõg tik xop pu' popmähä', puyïy tikmũ'ün pu popmä'.

⁷ Ha ta' pip mähäm kamah, yã' xohix'ah, ha Yeyox te Topa pu mäm 'äktux, tu yãy yõg tik xop pu' popmähä', puyïy tikmũ'ün pu' popmä',

⁸ ha tikmũ'ün te' mähä', tu mõktu xe xit putup'ah, yã puxix, ha Yeyox yõg tik xop te' xit'ax yägnäg yãy tu nü'xok manax te' 7 hã nü'xip.

⁹ Yã tikmũ'ün xohix te' 4.000 te' mähä päm xix mähäm.

Ha ta tikmũ'ün mõ'pok hato'a Yeyox te',

¹⁰ tu ta' mõg yãy yõg tik xop mütik, tu mïpkox hã' mõxaha', tu ta' mõg tu mõktu' mõxaha hãpxexka Namãnot tu'.

Peniye xop te Yeyox tu'xak, puyīy hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg

¹¹ Ha ta' nūn Paniye xop, tu Yeyox mūtik hām'āktux, tup-tup, puyīy Yeyox hām'āktux kum-muk, hu ta tu' xak, puyīy hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg, pu tikmū'ūn pēnā', puyīy tikmū'ūn yūmmūg Topa te Yeyox ka'ogāhā',

¹² ha Yeyox te xit xut xexka, tu:

—Teptu tikmū'ūn te hāpxopmā'ax ka'ok xe'ēgnāg xak, puyīy tikmū'ūn pēnā'. 'Āte xa hām'āktux, 'āte xa hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg putup'ah, xayīy pēnā'. Kaxīy.

¹³ Tu ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop, tu mīpkox hā' mōxaha', tu ta' mōg, tu kōnāg xexka xak.

Paniye xop yōg pām tokatokgā'ax xix 'Enot yōg

¹⁴ Ha Yeyox yōg tik xop yōg pām 'ūm xip'ah, yā' xaxok. Yā pām puxet xip mīpkox kopah,

¹⁵ ha Yeyox te:

—Pa 'ātix. 'Ūkummuk Paniye xop yōg pām yōg tokatokgā'ax xix 'Enot yōg. Kaxīy.

Yā 'ap tokatokgā'ax 'āktux'ah, pa yā 'ūyōg hāmyūmmūgā'ax.

¹⁶ Ha Yeyox yōg tik xop te yāy mūtik hām'āktux punethok, tu:

—Hamūn. Yūmū yōg pām 'ūm xip'ah, yīy ta nōm 'āktux. Kaxīy.

¹⁷ Ha Yeyox te' xupak, tu:

—Teptu yāy mūtik hām'āktux pām 'ūm xip'ah? 'Ok 'āxop te' yūmmūg 'ohnāg yōgnū hām'āktux? Texīy 'āp-tox ka'ok?

¹⁸ 'Āpa te hāmpēnā 'ohnāg, xix 'āyīpkox te hām'āpak 'ohnāg. 'Ok 'ūxutigāhā'

19 'Ãte pām te' 5 koxip, nūy tikmū'ūn te' 5.000 pu' popmā'? 'Ùmā kux, ha pām yāgnāg xe' pip, manax hā nū'xip. 'Ãxop te manax xohix texīy pop? Kaxīy.

Ha':

—12. Kaxīy.

20 Ha Yeyox te xe:

—'Ãte pām te' 7 koxip, nūy tikmū'ūn te' 4.000 pu' popmā'. 'Ùmā kux, ha pām yāgnāg xe' pip, manax hā nū'xip. 'Ãxop te manax xohix texīy pop? Kaxīy.

Ha':

—7. Kaxīy.

21 Ha Yeyox te:

—'Ok 'ãxop te hāmyūmmūg nōmhā'? Kaxīy.

Yeyox xix tik pa hok Metxax tu'

22 Tu ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop, tu mōktu' mōxaha xiptuxexka Metxax tu', ha ta' nūn tikmū'ūn, tu tik pa hok nūnnāhā', tu Yeyox tu' xak, puyīy 'uyīm xex tik yīmū', nūy hittupmā'.

23 Ha Yeyox te' nōy yīm mūg, tu ta' mōg tik mūtik tikmū'ūn xohix kūnāpa', tu yīypu'īn tik pa kopah, tu nōy yīmū yāy yīm xex, tu:

—'Ok hāpxop pēnāhā'? Kaxīy.

24 Ha tik te hāmpēnāhā', tu:

—'Ãte' pēnāhā tihik, pa yā mīm te hāpkumep putuk. Kaxīy.

25 Ha Yeyox te xe yāy yīm xex tik pa yīmū', ha tik te hāmpēnā mō'ka'ok, tu hāmpēnā max xe'ēgnāg. Yā' hittup.

26 Ha Yeyox te tik xat, pu' pet ha mōg, puyīy xiptuxexka tu mōg hok.

Pet te hām'āktux max

27 Tu ta' mõg Yeyox xix yãy yõg tik xop tu xiptux-exka Pinip yõg Xeyanet tu'.

Yeyox te tik pu hãm'ãktux, hu:

—Putep xuktux tikmû'ün? 'Ü'üm 'ügmûn? Kaxîy.

28 Ha tik te:

—Yã' yãg te: "Yã Yoãm, nõm tep-tox pix." Kaxîy. Ha ta' yãg nõy te: "Yã nõm te Topa pupi hãm'ãktux." Kaxîy.

29 Ha Yeyox te:

—Xix 'ãxop, putep xuktux 'ãxop, 'ü'üm 'ügmûn? Kaxîy.

Ha Pet te:

—Yã Topa te 'ayãykutnãhã'. Kaxîy.

30 Ha Yeyox te tik xat, puyîy nõm 'ãktux hok.

Yeyox te' xuktux 'üxok putup, tu putpu' hip-tup

31 Tu ta hãm'ãktux Yeyox te yãy yõg tik xop pu, tu:

—'Ügmûn, yã Tikmû'ün Kutok, tuk xûy xexkaptup, yã Yoneo xop yõg xexka xop tek putup nõg putup, xix 'ämänex xexka xop te', xix tik te hãmyûmmûg xop te', tu' nõy xat putup, puyîy 'ükputex. 'Ükxok xe'e putup, pa 'ämñy tikoyuk nõg, 'ihâ putpuk hip-tup. Kaxîy.

32 Yã hãm'ãktux xe'e Yeyox te', ha Pet te:

—'Ämhok. Kaxîy hok! Kaxîy.

33 Ha Yeyox yõkänäm, nûy yãy yõg tik xop pënä', nûy Pet pu hãm'ãktux, hu:

—'Ög hãm'ãktux'ax yã Hãmgãyãgnãg yõg. 'Äpu 'ükxãmpa mõg! Xate hãmpe'ápaxex, yã tikmû'ün te hãmpe'paxex putuk, yã 'ap Topa te hãmpe'paxex putuk'ah. Kaxîy.

34 Tu ta tikmû'ün xãnãhã Yeyox te, xix yãy yõg tik xop xãnãhã', ha' nûn, ha Yeyox te:

—Tikmū'ūn tek mūn mūtik hāpkumep putup, puxix yāy kutōgnāg pe'paxex, puxix yāy yōg putup'ax mīy 'ohnāg, nūy 'āmnīy xohix hā' yāy yōg mīpkupnix tat, nūy xūy, nūy 'ūkxūy putuk, tuk mūn mūtik hāpkumep putup nōmhā'.

³⁵ Ha tikmū'ūn te' yāy xaxok hok, puxix tu' hi xe'e 'ohnāg, pa tikmū'ūn xok 'ūgmūn hah, puxix tu hip-tup mōkuma' mōg, tu hi kux 'ohnāg.

³⁶ Teptu hām xexka yōg hāpxop xohix pop, pāyā' xok? 'Ūp-texop, tu' xok, tu hāpxop xohix xaxok, 'ūxok tu', puxix' hok xe'ēgnāg.

³⁷ 'Ok max, pu tikmū'ūn putexop xexkah, tu hām xexka yōg tayūmak xohix xexka pop, pa' xok? 'A' max'ah. Yā' xok, tu tayūmak xohix xaxok, tu hok xe'ēgnāg, ha tayūmak xohix te tikmū'ūn putpu' hīnnā hok.

³⁸ Tikmū'ūn tek mūn hā yāyhāhup, xix yōgnū hām'āktux ha yāyhāhup, yā' 'ūnōy xop pu yāyhāhup, hu: "Agmūn Yeyox yōg'ah." Kaxīy. Kopxix 'āte nōm hā yāyhāhup, 'ūyānān tu'. 'Ātak Topa pu 'āte nōm xop hā yāyhāhup, 'īhāg nūn, tu: "Ōhōm 'a' yōg'ah." Kaxīy. 'īhāg xexka xe'ēgnāg nūn 'ātak Topa putuk, xix pexkox yōg nū'pok xop putuk.

9

¹ Tu ta xe hām'āktux Yeyox te, hu:

—'Āte xa hām'āktux, yā' pip tikmū'ūn nūnteh, tu xakix hāmāxap'ah, pa' pēnāp-tup hāmāxap Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat xe'e putup, ha' yīpkox pip putup. Kaxīy.

Yeyox, xix Mōyyex, xix 'Enit

² Ta 'ãmnïy xohix te' 6 nõg, 'lhã' mõg Yeyox, tu Pet mõgãhã', xix Tiak, xix Yoãm, tu' nõy mõgã 'ohnãg, tu' mõg yïktix tox tu', tu' mõxaha', ha' xip Yeyox tik keppah, tu yãyhã kuyãnãm putuk,

³ ha' topixxax yãyhã 'ümnok tûmnãg, tu yõg kuyãnãm pip. Yã tikmû'ün te topixxax pix hã kaxiÿ yümmüg 'ohnãg.

⁴ Ha tik tikoyuk te' pẽnãhã 'Enit te Yeyox mûtik hãm'ãktux, xix Mõyyex te',

⁵ ha Pet te Yeyox pu hãm'ãktux, hu:

—Yãyã, yã' max yümmüg pip nûnteh. 'Ügmû'äte xa' mîy putup 'äpetnãg, yã 'õgnû', xix Mõyyex yõg, xix 'Enit yõg. Kaxiÿ.

⁶ Yã' kuxa nõg tihik, yîy hãm'ãktux hitop Pet te'.

⁷ Hâpxip 'lhã' nûn hãmgõy xexkah, nûktu kûyãnãm mõ'nîy, ha Topa te hãm'ãktux hãmgõy xexka kopah, hu:

—Yã 'ügkutok pit nõ'õm. 'Äte mõ'yãy xe'ëgnãg. 'Äpu 'üyõg hãm'ãktux 'äpax! Kaxiÿ.

⁸ Ha tik te yãy yïmap pẽnãhã mõ'ka'ok, pa Yeyox puxet pẽnãhã'. Yã' nõy pip'ah.

⁹ Tu ta yïktix hã kukpa yïxohoh Yeyox xix tihik, ha Yeyox te:

—'Äpu hãmpẽnã'ax 'äktux hok. Nãy. 'Ügmûn Tikmû'ün Kutok te putpuk hip-tup, ha nõmhã nõm 'äktux putup. Kaxiÿ.

¹⁰ Ha tik te nõm 'äktux 'ohnãg, pa yãy yïkopit, hu:

—Putep xuktux 'üputpu' hip-tup? Kaxiÿ.

¹¹ Tu Yeyox pu yïkopit, hu:

—Teptu tik te hãmyümmüg xop te hãm'ãktux 'Enit nûn putup hãmãxap? Kaxiÿ.

¹² Ha Yeyox te:

—Hamūn, 'Enit nūn hāmāxap, nūy hāmmmaxnā'. Pa Topa tappet tu hām'āktux 'ūgmūn Tikmū'ūn Kutox xūy putup, ha tikmū'ūn tek putup nōg putup,

¹³ pa 'āte xa hām'āktux, hōmā yā' nūn 'Enit nūnteh, ha tikmū'ūn te' kute'ex kummuk pax. Yā hōmā Topa tappet tu hām'āktux, hu:

—Tikmū'ūn te 'Enit kute'ex kummuk putup. Kaxīy.

Yeyox te kakxop hittupmāhā'

¹⁴ 'Ūpip Yeyox yōg tik xop, tu tik te hāmyūmmūg xop mūtik hām'āktux,

¹⁵ ha tikmū'ūn xohix pip 'ūyīmap, tu Yeyox pēnāhā', hu' nūn, nūy Yeyox mūtik hām'āktux.

¹⁶ Ha Yeyox te yāy yōg tik xop pu hām'āktux, hu:

—Putep 'āktux 'āxop yāy mūtik? Kaxīy.

¹⁷ Ha ta' xip tihik tikmū'ūn kopah, tu:

—Notot, 'āte yāy kutok pit nūnnāhā', yā' kopa' xip yāmīy kummuk, ha 'ūgkutok te hām'āktux yūmmūg 'ohnāg.

¹⁸ Yāmīy kūmmuk te' mūkpax, tu hām tu mō'yōnpax, ha' yīkox hā' konnoppax, tu' xox hā' nōy nahatpax, hu' pu'uk 'ūgkutok. Ha 'āte yāy kutok nūnnāhā, puyīy 'ōgnū tik xop yāmīy kummuk xut, pa' xut yūmmūg 'ohnāg. Kaxīy.

¹⁹ Ha Yeyox te:

—Yā tik kuxa mām kutōgnāg 'ūgkopah! 'Āmnīy xohix texīy hāg nox xip'ax 'āxop mūtik, xayīy 'ākuxa mām? 'Āmnīy xohix texīy hā' 'āte 'ōg hāpkummuk hā tot putup? 'Āpu' nūnnā 'āk-tok. Kaxīy.

²⁰ Yā' nūnnāhā', ha yāmīy kummuk te Yeyox pēnāhā', tu kakxop yāy nuhugā ka'ok, ha' nāhā', tu' yōkanām nā' mōg, tu' yīkox hā' konnop.

21 Ha Yeyox te 'ātak pu hām'āktux, hu:
—Hāmyāxatamuk xohix texīy hā' kummuk hā
kaxīy? Kaxīy.

Ha 'ātak te:

—Yā hōmā yā' pu'ūgnāg xix hōnhā'.

22 Yā yāmīy kummuk te mō nōy yōn punethok
kuxap kopah, xix kōnāg kopah, nūy putex. Xate
hāpxopmā yūmmūg, hu tak mū'ā teh. 'Āpu 'ūgmūg
kuxa ka'. Kaxīy.

23 Ha Yeyox te:

—'Ok 'āte xa hāpxopmā yūmmūg? 'Ok 'ākuxa yūm
ka'ok? Yā 'āte' kuxa mām ka'ok xop pu hāpxopmā
xohix yūmmūg. Kaxīy.

24 Ha hām'āktux ka'ok, hu:

—Yā 'ūgkuxa yūm 'ākopah. 'Āpu 'ūgka'ogā', 'ūyīy
'ūgkuxa yūm ka'ok punethok. Kaxīy.

25 Ha tikmū'ūn xohix yīnnāhā' tu' nūn, ha Yeyox
te yāmīy kummuk xat, hu:

Yāmīy kummuk, xate' nōy yīpkox hogāhā'. Yāmīy
kummuk, 'āpep, nūy putpu mōnā hok. Kaxīy.

26 Ha yāmīy kummuk te hām'āktux ka'ok, tu
kakxop yāy nuhugā xexkah, tu ta' mōg, ha ta' pip
kakxop, ha tikmū'ūn te:

—Yā' xok. Kaxīy.

27 Pa Yeyox te' nōy yīm hā' mūg, tu' yīm xīnnāhā',
hak-nīhā' xip.

28 Ha ta' mōg Yeyox, tu mōktu mīptut hā mō'nāhā',
ha Yeyox yōg tik xop te:

—Teptuk mū'āte yāmīy kummuk xut yūmmūg
'ohnāg?

29 Ha:

—Tikmū'ūn te Topa pu hām'āktux. Hā kaxīy nōm
yāmīy kummuk xut. Kaxīy.

Yeyox te xe hām'āktux 'ūxok putup, tu putpu' hip-tup

³⁰ Tu ta' mōg Yeyox yāy yōg tik xop mūtik, tu mōktu hāpxexka Ganinet tu hāpkumep. Yeyox te yāy xaptop putup, puyīy tigmū'ūn pēnā hok,

³¹ yā yāy yōg tik xop pu hāmyūmmūgāhā', tu:

—Tik te' gāy xop mōgāp-tup, puyīy 'ūgmūy, nūy 'ūkputex, yā Tigmū'ūn Kutok putex, hak xok putup, pa' āmnīy tikoyuk nōg 'thā putpuk hip-tup. Kaxīy.

³² Pa tik te Yeyox yōg hām'āktux yūmmūg 'ohnāg, pa' kuxa nōg, hu xe yīkopit 'ohnāg.

Tik 'ūm xexkanām

³³ Ta' mōg Yeyox yāy yōg tik xop mūtik, tu mōktu kōmēn Kapānām tu' mōxaha', tu mōptut hā' mōxaha'. Yeyox te tik te 12 xop pu hām'āktux, hu:

—'Āxop te putep yāy mūtik hām'āktux putat kopah? Kaxīy.

³⁴ Pa yā' yēy. Yā tik te hām'āktux, hu:

—Tik 'ūm xexkanām Yeyox yōg tik xop kopah? Kaxīy.

³⁵ Yeyox yūm, tu' xānāhā yāy yōg tik xop, ha' nūn, ha:

—'Ok xatep-tup, xayīy xexkah? 'Āpu yāy kutōgnāg pe'āpaxeh, nūy nōy pu 'āhām, yā' xohix yōg kāmānat. Kaxīy.

³⁶ Yeyox te kakxop paha', tu tik xop kopa' xix, tu' nōy yīmū' yīm xex, tu:

³⁷ —Tigmū'ūn 'ūm te kakxop te kaxīy putup, nūy kakxop pēnā', 'ūkputuppax tu'. Yā nōm tek putup kamah. Tigmū'ūn 'ūm tek putup, yā Topap-tup kamah, yā nōm te nūgkutnāhā'. Kaxīy.

Tikmū'ūn te yūmūg hā' gāy 'ohnāg, puxix yūmūg hā xape'

³⁸ Ha Yoām te:

—Yāyā', 'Ūgmū'āte' pēnāhā tihik, ha yāmīy kum-muk mōy. Tute:

“Yeyox te 'ā yāy 'āxet'ax hōm, 'ūyīy yāmīy kum-muk mōy. Yāmīy kummuk, 'āpep!” Kaxīy.

Hak mū'āte:

“Āmhok! 'Ūmōy hok!” Kaxīy.

Yā tik xip'ah 'Ūgmūg xop kopah. Kaxīy.

³⁹ Ha Yeyox te:

—Kaxīy hok. Yā' max. 'Āte yāy 'āxet'ax hōm, puyīy yāmīy kummuk mōy, puxix tik 'Ūgmūn 'āktux kummuk putup'ah.

⁴⁰ Yā yūmūg hā' gāy 'ohnāg, puxix yūmūg hā xape tikmū'ūn.

⁴¹ 'Āpu 'ūxaxok hok, tikmū'ūn te xa kōnāg tat, 'ūkuxa mām 'ūgkopah tu', puxix Topa nōm hā maxnā'. Kaxīy.

Pa 'ātix. Hāpkummuk mīy hok

⁴² Tu xe:

—Tikmū'ūn 'ūm te' kuxyāhā kakxop kutōgnāg kuxa yūm'ax 'ūgkopah. Yā' max, pu nōm kummuk xop xuknīkup tu mīkaxxap xexka hīy poxit hā, nūy kōnāg xexka kopa mō'yōn.

⁴³ Paxpu 'āyīm te 'ākummugā', xayīy hāpkummuk mīy, 'āpu kuyut, nūy 'ūxak, nūy putyōn. Yā' max, pexkox hā mōnāy 'āyīm puxet hā. Pa' kummuk, 'ūnōy te 'āxix kuxap kopah, ha 'āyīm tix pip. Yā kuxap xok 'ohnāg.

⁴⁴ Yā 'ūk-tox nōy nā' mōg putup hāpxop xohix, ha kuxap xok 'ohnāg.

45 Paxpu 'āpata te 'ākummugā, xayīy hāpkummuk mīy, 'āpu kuyut, nūy 'ūxak, nūy putyōn. Yā' max, pexkox hā mōnāy 'āpata puxet hā. Pa' kummuk, 'ūnōy te 'āxix kuxap kopah, ha 'āpata tix pip.

46 Yā 'ūk-tox nōy nā' mōg putup hāpxop xohix, ha kuxap xok 'ohnāg.

47 Paxpu 'āpa te 'ākummugā, xayīy hāpkummuk mīy, 'āpu 'ūxut, nūy putyōn. Yā' max, Topa yōg xop hā mōnāy 'āpa puxet hā. Pa' kummuk, 'ūnōy te 'āxix kuxap kopah, ha 'āpa tix pip.

48 Yā 'ūk-tox nōy nā' mōg putup hāpxop xohix, ha kuxap xok 'ohnāg.

49 Kuxap te pipkup kopit, pe' max pe' kummuk. Hā kaxīy Topa te tikmū'ūn yōg hāpxopmā'ax kopit putup.

50 Tikmū'ūn te' putyōn 'āmotxuxpex kummuk. Hā kāxīy Topa te hāpkummuk mīy xop putyōn putup. Pa 'āpu hāmmax mīy, nūy tikmū'ūn pu hāmmaxnā'. Kaxīy.

10

'Ok 'ūpxox te' xetut nīm, pu' kummuk

1 Tu ta' mōg Yeyox hāpxexka Yonex tu', tu kōnāg kox Yohnām xak. Ha ta' yāy tu nū'nāhā tikmū'ūn xohix Yeyox yīmāp 'ūxehet, ha xe tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā'. Yā Yeyox te hāmyūmmūgā pax.

2 Ha ta' nūn Paniye xop, tup-tup, puyīy Yeyox koit, tu:

—Putep kax'āmi yūmū yōg xat'ax yōg tappet tu? Topa te putep xat? 'Ok xat, pu tik xetut nīm? Kaxīy.

3 Ha Yeyox te:

—Mōyyex te putep xat? Kaxīy.

4 Ha:

—Mōyyex te' xat, pu tik tappet kax'āmi, nūy xetut nīm, puyīy xetut mōg. Kaxīy.

⁵ Ha Yeyox te:

—Hamūn. Hōmā tikmū'ūn yīpkox 'ohnāg, yīy' xat'ax te kaxīy kax'āmi'.

⁶ Pa 'āmhok. Hōmā Topa te' mīy hāhām xix hāpxop xohix, 'ihā Topa yōg tappet te: “Topa te' mīy tihik xix 'ūhūn,

⁷ yīy ta tik te' tak nīm xi' tut, nūy xetut mūtik yāytax,

⁸ ha nōmhāp-xet. Yā' tix'ah 'īpxox xix xetut, yāp-xet.

⁹ Yā Topa te yātagāhā', ha tikmū'ūn te nōm nīmmāhā', pu' kummuk. Kaxīy.

¹⁰ Ta' mōg Yeyox xix yāy yōg xop, tu nūktu mīptut hā' mōxaha', ha Yeyox yōg tik xop te:

—Putep xuktux hato'ah? Kaxīy.

¹¹ Ha Yeyox te:

—'īpxox te' xetut nīm, nūy nōy mūy, yā hāpkummuk mīy. Yā' nōy hā' xupxet.

¹² Ha ta' xetut te 'īpxox nīm, nūy nōy mūy, hā hāpkummuk mīy. Yā' nōy hā' xupxet. Kaxīy.

Yeyox xix kakxop

¹³ Hāpxip 'ihā tikmū'ūn te kakxop nūnnāhā Yeyox tu', puyīy Yeyox kakop pu hāmmaxnā', pa Yeyox yōg tik xop te:

—'Āmhok, 'ūnūnnāhā hok. Kaxīy.

¹⁴ Pa Yeyox te' xupak, tup-tup nōg, tu:

—'Ūtux, puk ha nū' kakxop. Hām'āktux hok, hu: “'Ūnūnnāhā hok.” Kaxīy. Yā Topa te yāy yōg tikmū'ūn xat, ha' yīpkox pip. Yā nōm xop te kakxop putuk.

15 'Ãte xa hãpxe'e 'äktux: Kakxop yïpkox pip Topa xat'ax pu', ha Topa tep-tup, pu tikmū'ün yïpkox pip kamah, kakxop putuk, nüy Topa yõg tikmū'ün kopa' pi'. Kaxïy.

16 Yeyox te kakxop yïmū' yïm xex, tu kakxop pu hãmmaxnãhã'.

Tik 'üp-texop xexka'

17 Tu ta xe' mõg Yeyox, tu' mõg kutõgnãg, ha ta nü'xupaha tihik, tu nüktu Yeyox keppa' kopaxux hã' xip, tu:

—Notot max, 'äte putep mün mïy putup, nüy hi xe'ëgnãg mõkumakmõg, ha' kux 'ohnãg? Kaxïy.

18 Ha Yeyox te

—Teptu xate: “Notot max”? Kaxïy. Yã Topa 'ümax, yãp-xet 'ümax, ha ta' nöy max 'ohnãg.

19 Xate' yümmüg Topa te' xat, hu: “Tikmū'ün putex hok, 'änöy hã xupxet hok, hãm xupxet hok, 'änöy hã kupex kummük hok, koit hok, 'õg 'ätag tu 'äyïpkox pi' xix 'ätag tu.” Kaxïy.

20 Ha tik te:

—Notot, 'äte' mïy xohix. Yã hõmã 'ügmün yã kakxop xix hõnhã hã' mïy xohix. Kaxïy.

21 Ha Yeyox te tik pënähã', tu mõ'yãy xe'ëgnãg, tu:

—Xate hãpxopmã'ax puxet xip'ax hok. Mõg, nüy 'õg hãpxop xohix hãmenex, nüy tayümak pop, nüy 'uhok xop pu' nïm, nüy pi' 'õg hãpxop max xe'ëgnãg pexkox kopah, nüy nü', nüy 'ükpe mõg. Kaxïy.

22 Yã tik te hãm'äktux 'äpak, tu' yãy, tu' kuxa hittup 'ohnãg, tu ta' mõg nüpeheh. Yã 'üp-texop xexkãnãm.

23 Ha Yeyox te yãy yõg tik xop te' yïmap pënähã', tu:

—Yã 'üp-texop xexka kutïgnãg te Topa yõg putat hã' mõg, Topa yõg xat'ax pu' yïpkox pip hok tu'. Kaxïy.

²⁴ Ha Yeyox yõg tik xop te' yãy, ha Yeyox te:

—'Ügnix münõm xop, yã tikmũ'ün kutïgnãg te Topa yõg putat hã' mõg, nãy Topa yõg xat'ax pu' yïpkox pi'. Yã hãpxopmã ka'ok.

²⁵ Xok xexka kãmẽn te 'ämuxnãg ta kup kox hã mõ'tat hok, ha tap-texop xexka xop te Topa yõg putat hã mõg 'ohnãg, tu Topa yõg xat'ax pu' yïpkox pip 'ohnãg.

²⁶ Ha Yeyox yõg tik xop kuxa te' yãy, tu yãy mütik hãm'äktux, hu:

—'Ok Topa te tikmũ'ün kuxa kummuk xit 'ohnãg? Kaxïy.

²⁷ Ha Yeyox te' nãy pënãhã, tu:

—Hamün, Topa tep-texop xexka xop kuxa kummuk xit yümmüg, nãy kuxa max mõ'tat 'üyänän tu', pa yã tikmũ'ün te kuxa kummuk xit yümmüg 'ohnãg. Kaxïy.

²⁸ Ha Pet te:

—Xate' yümmüg, 'ügmü'äte yãy yõg hãpxop xohix nãm, nãy 'äpek müg mõg. Kaxïy.

²⁹ Ha Yeyox te:

—'Äte xa hãpxe'e 'äktux, tikmũ'ün te' yãy pet nãm, nãy 'ükpe mõg, pe' taknõy nãm, pe' pit, pe' tutnõy, pe' hex, pe' tut, pe' tak, pek-tok, nãy 'ükpe mõg, nãy 'ükpupi hãpxopmã', nãy Topa yõg hãm'äpak max'ax 'äktux.

³⁰ Ha Topa te nõm pu popmãp-tup nãnte hãm xexka tu', yã' popmãp-tup 'üpet xohix te' 100, xi' taknõy 100, xi' pit 100, xi' tutnõy 100, xi' hex 100, xi' tut 100, xik-tok 100, xix hãm te' 100, ha tikmũ'ün

te nōm kute'ex kummuk xexkap-tup. Hāpxip 'īhā Topa te nōm hīnnāp-tup, puyīy hī xe'ēgnāg mōkuma' mōg, ha' kux 'ohnāg.

³¹ Yā tikmū'ūn te māxap yāyhā ka'ax putup, ha ta ka'ax xop yāyhā māxap putup. Kaxīy.

Yeyox te xe hām'āktux 'ūxok putup, tu putpu' hip-tup

³² Tu ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop, tu putat hā' mōg kōmēn Yenoyanēn tu', ha Yeyox yōg tik xop te Yeyox pe' mōg, ha tikmū'ūn te' pe' mōg kamah, ha Yeyox yōg tik xop kuxa te' yēy, ha tikmū'ūn kuxa nōg, ha Yeyox te yāy yōg tik xop mōgāhā', tu tikmū'ūn nīm, tu:

³³ —'Ūyūmmūg? Yūmūg mōg kōmēn Yenoyanēn tu', ha ta 'ōnte tik te 'āmānex xexka xop mōgāp-tup xix tik te hāmyūmmūg xop mōgāp-tup, puyīy 'ūgmūn Tikmū'ūn Kutok mūy, tu hām'āktux putup, hu:

—'Āpu 'ūp-tex! Kaxīy.

Tu puknōg xop puk hōm putup,

³⁴ hak mūn 'āktux kummuk putup, tu' yīypu'īn putup, tuk kix putup, tuk putex putup, hak xok putup. Pa 'āmnīy tikoyuk nōg putup, 'īhā putpu' hip-tup. Kaxīy.

Tiak tep-tup hāpxop xix Yoām te'

³⁵ Hāpxip 'īhā' nūn Yemeneo kutok Tiak xix Yoām, nūktu Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Yāyā, 'ūgmū'ātep-tup, xayīy hāpxopmā'. Kaxīy.

³⁶ Ha Yeyox te:

—Putep putup? Kaxīy.

³⁷ Ha:

—Hāpxip 'ihā 'āyūm putup 'ūxexka yōg mīmpe yūm'ax xe'ēgnāg yīmū', nūy yāy yōg tikmū'ūn xat. 'Āpu mūg xat, 'ū mām yāpxet 'āyīm xe'e ha xi' nōy 'āyīm xax ha 'ōnteh. Kaxīy.

³⁸ Ha Yeyox te:

—'Āxop te' yūmmūg 'ohnāg 'āxop te nōm putup. Hāpxip 'ihā tikmū'ūn tek xūygāp-tup, tuk kute'ex kūmmuk putup, tup-tex putup. 'Ok 'āxop te' xūy hā kaxīy tot kamah? Kaxīy.

³⁹ Ha:

—Yā hamūn. Kaxīy.

Ha Yeyox te:

—Yā hamūn. Tikmū'ūn te 'āxop xūygāp-tup, tu 'āxop kute'ex kummuk putup, tu 'āxop kix putup,

⁴⁰ pa 'a 'āte' xat'ah, pa Topa te' xat, pu tikmū'ūn mām 'ūgyīm xe'e ha xix 'ūgyīm xax hah, yā 'ūnōy yōg xip'ax. Kaxīy.

⁴¹ Ha ta' xupak Yeyox yōg tik te 10 te', hu' gāy.

⁴² Ha Yeyox te yāy yōg tik xohix xānāhā', yīy ta' nūn. Yeyox te:

—'Āxop te' yūmmūg, 'ūxat'ax xop te' xat pax 'ūkuxa mām kūnāpa pip xop.

⁴³ Pa 'āxop kopa hā kaxīy yā' kummuk. 'Āpu Topa kopa kuxa mām xop xat pax hok. 'Ok xatep-tup, xayīy 'āxexka'? 'Āpu tikmū'ūn pu hāpxopmā max, yā tikmū'ūn yōg kāmānat max putuk.

⁴⁴ 'Ok xatep-tup, xayīy 'āxexka'? 'Āpu tikmū'ūn xohix yōg kāmānat putuk.

⁴⁵ Yā 'ūgmūn Tikmū'ūn Kutok nūn nūnte hām xexka tu', nūy tikmū'ūn pu hāpxopmā max, yā tikmū'ūn yōg kāmānat putuk. 'Ūgnūn, nūy tikmū'ūn pupik xok, nūy tikmū'ūn xohix kuxa

kummuk xit, nûy kuxa max mõ'tat, 'ûyânän tu'. Kaxîy.

Yeyox xix Matiméo yã pa hok

46 Tu ta' nûn Yeyox xix yãy yõg tik xop, tu nûktu' mõxaha kõmën Yenikot tu'. 'Üpip kõmën tu', tu ta' mõg kõmën kûnâpa', ha ta' mõg tikmû'ün xohix kamah, pa' xip tihik, yã pa hok, yã' xuxet'ax Matiméo, yã Timeo kutok. Tik yûm putat pukah, tu tayûmak xak, puyîy tikmû'ün tayûmak nîm.

47 Ha tikmû'ün te hâm'âktux Yeyox te kõmën Nâyane tu' nûn, ha Matiméo te' xupak, tu hâm'âktux ka'ok, hu:

—Yeyox, yã Namix mõkputox, 'âpu 'ûgmûn kuxa ka'! Kaxîy.

48 Ha tikmû'ün te:

—'Âyîy hok! Kaxîy.

Pa tik yûy ka'ok nôy nã' mõg, hu:

—Namix mõkputox, 'âpu 'ûgmûn kuxa ka'! Kaxîy.

49 Ha Yeyox hup, tu:

—'Âpu tik pa hok nûnnã'. Kaxîy.

Ha tikmû'ün te tik pu hâm'âktux, hu:

—'Âkuxa nõg hok. 'Âpu 'âyok. Tute 'âxânâhã', xa nû'! Kaxîy.

50 Ha Matiméo te yãy kayak putxok, tu pepi' xip, tu ta' mõg Yeyox hah, tu mõktu' xupep.

51 Ha Yeyox te:

—Putep putup, 'û mîy? Kaxîy.

Ha:

—Notot, 'âtep-tup, 'ûyîy hâmpêñä 'ûxeheh. Kaxîy.

52 Ha Yeyox te:

—Mõg! 'Âpa hittup, 'âkuxa yûm ka'ok 'ûgkopa hah. Kaxîy.

Hāpxip 'ohnāg 'lhā Matimēo te xe hāmpēnāhā', tu ta' mōg Yeyox peheh.

11

Yeyox te kōmēn Yenoyanēn tu' nūn

¹ Ta xe' nūn Yeyox xix yāy yōg tik xop, tu nūktu kōmēn Yenoyanēn yīka' pip yīktix 'Onimet Kup tu' xiptuxexka Metpaye yīka' xix xiptuxexka Metān yīka'. Ha Yeyox te yāy yōg xop xat,

² hu:

—Mōg xiptuxexka tu'. Xiptuxexka tu 'āmōxap-tup, pa' xip putup yomēnnāg, yāhī, yā tigmū'ūn te nōm yīmū' yūm 'ohnāg. 'Āpu 'ūko'a', nūy nūnnā'.

³ Ka tigmū'ūn te: "Teptu 'ūmōgāhā?" Kaxīy. Ha 'āxop te hām'āktux putup, hu: "Yā 'ūgmūg xuxyā tep-tup. Hāpxip 'lhā' nūnnāp-tup 'ūgmū'āte'." Kaxīy.

⁴ Ha ta' mōg, pa' xip yomēnnāg, 'ūhīy hāmyīkox yīka'. Tik te' ko'a',

⁵ ha ta' nūn tigmū'ūn, tu:

—Teptu yomēn ko'a'? Kaxīy.

⁶ Ha tik te:

—Yā 'ūgmūg xuxyā tep-tup. Hāpxip 'lhā' nūnnāp-tup 'ūgmū'āte'. Kaxīy.

Ha tigmū'ūn te:

—'Āpu yomēnnāg mōgā'. Kaxīy.

⁷ Ha ta' mōg tihik, tu yomēnnāg nūnnāhā Yeyox tu', tu yāy yōg kayak xex yomēnnāg yīmū', ha Yeyox te nōm yīmū' yūm.

⁸ Ha ta tigmū'ūn xohix te putat yīmū yāy yōg kayak xatat ha' mōg, ha ta tigmū'ūn xohix nōy te mīm tu' mep mīmmāg, tu nōm putat yīmū' xatat ha' mōg.

⁹ Ha ta' mõg tikmũ'ũn Yeyox keppah, ha ta' mõg tikmũ'ũn nõy Yeyox peheh. 'Üxohix te hãm'ãktux ka'ok, hu:

—Yã' max xe'ëgnãg Topah! Topa te nû'ãkutnãhã', tu 'ãka'ogãhã'!

¹⁰ Yã' max xe'ëgnãg, xate yãy yõg tikmũ'ũn xat kõnãmãhã', hã yïpkox pip. Xate mõnãyxop Namix putuk, yã tikmũ'ũn xat putup. Yã' max xe'ëgnãg Topah! Kaxãy.

¹¹ 'Ünõn Yeyox, tu nûktu' xupep kõmẽn Yenoy-anẽn tu', tu ta' mõg, tu mõktu Topa pet xexka hã mõ'nãhã', tu hãpxop xohix yîmap pẽnãhã'. 'Ãmãxak'ax ha ta' mõg Yeyox xix yãy yõg tik te 12 xop, tu nûktu xiptuxexka Metãn hã' moxaha'.

Piget kup

¹² Hãptup ha ta' mõg Yeyox xix yãy yõg tik xop, ha Yeyox putup xûy,

¹³ pa hãptox tu' pẽnãhã piget kup, ha yõg mĩxux punethok, ha ta' mõg, nûy piget ta pẽnã', tu' mõg, pa piget ta pẽnã 'ohnãg, yã mĩxux pẽnãhã', yã piget ta yõg mõ'ägmüg'ah,

¹⁴ ha Yeyox te piget kup pu hãm'ãktux, hu:

—Tikmũ'ũn te 'õg mĩnta xe mäp-tup'ah. Kaxãy.
Ha Yeyox yõg tik xop te' xupak.

Yeyox xip Topa pet xexka tu'

¹⁵ 'Ünõn Yeyox xix yãy yõg tik xop, tu nûktu' mõxaha kõmẽn Yenoyanẽn tu', tu ta' mõg Topa pet xexka tu', ha' nûn Yeyox, pa' pip tikmũ'ũn, tu' nõmenex, tu' pop tayãmak Topa pet xexka kopah, ha Yeyox te' xohix papuk, ha ta' mõg hãptopah, ha ta' mãm tikmũ'ũn, tu tayãmak nõy yãñãn, ha Yeyox

te yōg mīmpe xit'ax putxok, ha ta' mām tikmū'ūn, tu kuxxuxtut hāmenex, ha Yeyox te yōg mīmpe yūm'ax putxok,

¹⁶ tu' xat, pu Topa pet xexka kopa hāpxop tat hok,

¹⁷ tu tikmū'ūn pu hāmyūmmūgāhā', hu:

—Topa yōg tappet tu' kax'āmi Topa yōg hām'āktux. Yā Topa te: “Ūkpet 'āxet'ax putup 'ūhep xop xohix yōg Topa pu hām'āktux'ax pet.” Kaxīy. Pa 'āxop te' mīy xupxet'ax pet, nūy yāy xaptop! Kaxīy.

¹⁸ Yā 'āmānex xexka xop te' xupak xix tik te hāmyūmmūg te', tu hāmpe'paxex texīy Yeyox putex, pa' yīpkutuk, yā tikmū'ūn tep-tup pax Yeyox yōg hāmyūmmūg'ax.

¹⁹ 'Āmānak ha ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop kōmēn kūnāpa'.

'Āpu 'ākuxa mām Topa kopah

²⁰ Hāptup ha ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop, tu piget kup yīka' mōg, tu' pēnāhā', yā' nak piget kup, yā' xexka 'ūnak,

²¹ ha Pet te' xutigāhā', tu Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Notot, pēnā'. Hōmā xate piget kup mānōg, ha ta hōnhā' nak. Kaxīy.

²² Ha Yeyox te:

'Ākuxa mām Topa kopah,

²³ hu ta yīktix pu hām'āktux, hu: “'Āpep, nūy mōg kōnāg xexka tu”, kaxīy, puxix' mōg putup kōnāg xexka tu'. 'Ākuxa mām ka'ok Topa kopah, puxix mōg kōnāg xexka tu'.

²⁴ Yā 'āte xa hām'āktux: 'Āxop te Topa pu hām'āktux, nūy tatu hāpxop 'ūm xak. 'Āpu 'ākuxa

mãm Topa kopah, nûy yûmmûg xe'e Topa te xa' popmãp-tup, ha Topa te xa' popmãp-tup 'ûxohix.

²⁵ 'Äxop te Topa pu hâm'äktux. 'Äpu 'ûxaxogâ', 'ûnôy te 'âkute'ex kummuk. 'Äpu 'ûxaxogâ', putu' kux, ha ta pexkox tu Topa te' xaxogap-tup 'õg hâpkummuk mîy'ax, putu' kux.

²⁶ Xate tikmû'ûn yõg hâpkummuk mîy'ax xaxogâ 'ohnâg, puxix 'Ätak pexkox yõg te 'õg hâpkummuk mîy'ax xaxogâ 'ohnâg. Kaxîy.

Tep-te Yeyox pu yây 'âxet'ax hõm

²⁷ Ta' nûn Yeyox xix yây yõg tik xop, tu nûktu' mõxaha kõmën Yenoyanëñ tu', tu ta' mõg tu mõktu Topa pet xexka hâ' mõxaha', ha ta' nûn 'ämânen xexka xop xix tik te hãmyûmmûg xop, xix Yoneo xop yõg xexka xop, tu nûktu Yeyox pu hâm'äktux, hu:

²⁸ —Tep-te xa yây 'âxet'ax hõm, xayîy hâpxopmâ nûhû? Tep-te' xat, xayîy mîy? Kaxîy.

²⁹ Ha Yeyox te:
—'Äte xa yîkopit kamah. 'Äxop te hâm'äktux xe'e', kopxix xa nõm 'äktux.

³⁰ 'Äpu hâm'äktux: Tep-te Yoäm pu yây 'âxet'ax hõm, puyîy tikmû'ûn putox pix? 'Ok pe Topa te 'ok pe tikmû'ûn te'? Tep-te' xat? Kaxîy.

³¹ Ha yây mûtik hâm'äktux, hu:
—Yûmû'âte hâm'äktux yâ Topah, puxix yîkopit putup, hu: “Teptu 'âkuxa mâm 'ohnâg Yoäm kopah?”

³² Pa yûmû'ate hâm'äktux yâ tikmû'ûn, puxix xok 'ûm? Kaxîy.

Yâ nõm te tikmû'ûn yîpkutuk. Yâ tikmû'ûn te hâmpe'paxex Yoäm te Topa pupi hâm'äktux.

33 Ha:

—'Iñtu', 'ap yūmmūg'ah 'ūgmū'āte'. Kaxīy.

Ha Yeyox te:

—Tep-te 'ā yāy 'āxet'ax hōm, 'ūyīy hāpxopmā nūhū'? 'Āte xa nōm 'āktux putup'ah kamah. Kaxīy.

12

Kāmānat kummuk

1 Hāpxip 'Ihā Yeyox te tikmū'ūn pu hām'āktux'ax hā hāmyūmmūgāhā', nūy Topa yōg hāpxopmā'ax yūmmūgā', tu:

—Tik yōg mīnta 'op tox pip hām xa'ax xexka kopah, tu hām pak'ax mīy tu' yīmap, tu hep tat'ax xexka mīy, nūy nōm kopa xupyāg mīy, tu mīptut tox mīy, nūy nōm kopa tik xix, puyīy hāpxop xohix pēnā'. Tik te kāmānat pu' hōm hām xa'ax, puyīy pēnā', tu ta' mōg hato'a'.

2 Hāpxip 'Ihā mīnta yāy koxuk, ha hām xa'ax yōg xuxyā te tik nū'kutnāhā', puyīy mīnta yōg tayūmak pop,

3 ha ta' mōg, pa kāmānat te tik mūg, tu' kix, tu nū'kutnāhā', 'ūhok tat.

4 Ha hām xa'ax yōg xuxyā te xe tik nōy nū'kutnāhā', pa kām'ānat xop te nōm hāpkute'ex kummuk kamah, tu tik putox kix.

5 Ha hām xa'ax yōg xuxyā te tik nōy nū'kutnāhā', pa kāmānat xop tep-tex. Ha xe' punethok mō'pok, pa kāmānat xop te yāg kute'ex kummuk, tu' yāg kix, ha' xakix.

6 Nōmhā' xip yāp-xet, puyīy mō'kutnā', yā hām xa'ax yōg xuxyā kutox pit, ha hām xa'ax yōg xuxyā te hāmpe'paxex hu: "Kāmānat tek-tok 'āpak putup." Kaxīy, tuk-tok nū'kutnāhā',

⁷ pa kãm'ãnat xop te yãy mütik hãm'äktux, hu: "Yã hãm xa'ax yõg xuxyãk-tok. 'Äpu yãmãp-tex, nãy pa hãm xa'ax, nãy yãmã yõg hãm xa'ax." Kaxãy.

⁸ —Kãmãnat tek-tok mûg, tuptex, tu xok-xax putyõn hãm xa'ax nãpah. Kaxãy.

⁹ Tu Yexox te xe:

—Putep mûn mîy putup hãm xa'ax yõg xuxyã nõmhã'? Yã' mõg putup, nãy kãmãnat kix, ha' xakixp-tup, ha kãmãnat nõy pu hãm xa'ax hõm putup.

¹⁰ 'Ok 'äxop te mõ'kupix Topa yõg tappet tu'. Yã' kax'ãmi, hu: "Mïptut mîy'ax te mïkaxxap paha', tu hãmpe'paxex, yã' kûmmuk, tu' putyõn. Pa 'ãmhok, yã' max xe'ëgnãg mïkaxxap,

¹¹ Yã Topa te' mîy, yã' max xe'ëgnãg!" Kaxãy.

¹² Ha ta' yãmmûg nõmhã Yoneo xop yõg xexka xop te', yã Yeyox te nõm xop 'äktux. Yã nõm tep-tup, nãy Yeyox kute'ex kummuk, pa 'ãmhok, 'ûmîy 'ohnãg, yã tikmû'ñn yïpkutuk. Yã hãpxop mîy 'ohnãg, tu ta' mõg hato'a'.

'Ok max gohet pu tayãmak pagok

¹³ Hãpxip 'ihã tik te nû'pok Paniye xop xix 'Enot xop, puyîy Yeyox koit'ax xak.

¹⁴ 'Ünñn tu nãktu:

—Notot, 'ûgmû'âte' yãmmûg xate hãpxe'e 'äktux, tu tikmû'ñn yïpkutuk 'ohnãg. Xate' xexka xop yïpkutuk 'ohnãg, pa xate tikmû'ñn pu' yãmmûg hã Topa te nõm putup. 'Äpu hãm'äktux: putep xuktux yãmã yõg Topa yõg tappet tu'. 'Ok pe' max gohet pu tayãmak tanem  n'ax pagok, yã Hõm xop yõg xat'ax Xet pu pagok? 'Ok pe' kummuk? Kaxãy.

15 Pa Yeyox te' yūmmūg, tik pa max, pa yā' kuxa kummuk. Yeyox te:

—Teptu 'āxop te' xak 'āte' koit. Paxnū tayūmak 'ānuk, 'ū pēnā'. Kaxīy.

16 Ha ta' mōg, tu putpu' nūnnāhā', ha Yeyox te:

—'Ū'ūm yōg 'āxet'ax kax'āmi tayūmak 'ānuk tu'? Xix 'ū'ūm yōg xumix xip tayūmak 'ānuk tu'?

Ha:

—Yā gohet yōg xat'ax Xet yōg. Kaxīy.

17 Ha Yeyox te:

—'Āpu gohet yōg xat'ax pu gohet yōg xat'ax yōg hāpxop pagok. 'Āpu Topa pu Topa yōg hāpxop pagok kamah. Kaxīy.

Ha' kuxa te' yēy.

Texīy tikmū'ūn te putpu' hix

18 Ha ta' nūn Xanuxeo xop, yā Xanuxeo xop te hāmpe'paxex tikmū'ūn putpu' hip-tup'ah. 'Ūnūn, tu nūktu Yeyox pu hām'āktux hu:

19 —Notot, hōmā Mōyyex te yūmū'ā tappet kax'āmi, hu: “'Ūxok tihik, ha ta' xip xetut, pak-tok 'ūm xip'ah. Mōyyex te' xat, tik taknōy te xetut hokyūm mūtik yāytaha', pu' max, nūy nōy xok pu' pop kakxop.

20 Hōmā' pip 'ūtaknōy xohix te' 7. Tik māxap te 'ūn mūtik yāytaha', pak-tok 'ohnāg, tu' xok.

21 Ha' taknōy 'ūg-nāy tu te' yāytaha', tuk-tok put 'ohnāg, tu' xok, ha' taknōy yāykote hā kaxīy kama'.

22 Hā kaxīy 'ūxohix te' 7 te yāytaha 'ūn mūtik, 'ūk-tok 'ūm pop 'ohnāg, tu' xakix 'ūxohix. Hāpxip 'īhā' xok kama' 'ūhūn.

23 Hāpxip 'ihā Topa te tikmū'ūn xohix putpu' hinnāp-tup, 'ū'ūm yōg xetut nōmhā'? Yā xohix te' 7 te yāytaha 'ūn mūtik! Kaxīy.

24 Ha Yeyox te:

—'Āxop te hāmyūmmūg 'ohnāg! Texīy? Yā 'āxop te' yūmmūg 'ohnāg Topa yōg tappet. 'Āxop te' yūmmūg 'ohnāg Topa 'ūka'ok xexka'.

25 Yā xakix xop putpu' hip-tup. Topa yōg nū'pok xop te yāyta 'ohnāg pexkox tu'. Hā kaxīy tikmū'ūn te yāyta 'ohnāg pexkox tu'.

26 Hōmā Mōyyex te' kax'āmi tappet tu', tu putpu' hinnā'ax kax'āmi'. 'Ok 'āxop te nōm mōkupix 'ohnāg? Yā 'ūkax'āmi Topa te mīm pahok kup puk kopa Mōyyex pu hām'āktux, hu: “"Ūgmūn yā 'Amanām yōg Topah, xix 'Iyak yōg, xix Yako yōg.” Kaxīy.

27 Hā kaxīy Topa te' xuktux 'ap xakix xop yōg Topa'ah, pa yā hi xop yōg. 'Āxop te hāmyūmmūg 'ohnāg. Kaxīy.

Topa yōg xat'ax xexkanām

28 Ha ta' xip tihik, tu' xip tik te hāmyūmmūg xop kopah, tu hām'āktux 'āpak, tu' yūmmūg Yeyox te hām'āktux max. Tik te Yeyox pu hām'āktux, hu:

—Topa te tikmū'ūn xat. Xat'ax 'ūm xexkanām? Kaxīy.

29 Ha Yeyox te:

—Yā Topa te tikmū'ūn xat, hu: “"Iyaet xop, 'āpu 'ūxupax. Ŷūmūg xuxyā yā yūmū yōg Topa yāp-xet, yā' nōy xip'ah.

30 'Āpu 'āxuxyā Topap-tuppax 'ākuxa xexka hā xix 'ākoxuk xexka hā xix 'āp-tox xexka hā xix 'ōg ka'ok'ax xexka hā'.” Kaxīy.

31 Ha Topa te xe tikmū'ũn xat, yã xat'ax 'ük-nãy tu'. Topa te: “Ãpu 'änöy putup pax xate yãy putup pax putuk.” Kaxïy. Yã' xat'ax tix 'üxexkanãm, ha ta xat'ax nõy 'üxexka'. Kaxïy.

32 Ha tik te:

—Notot, yã hãm'äktux max! 'A' koit'ah. Yã' xip Topap-xet, ha ta' nõy 'üm 'ap xip'ah.

33 Yã' max yãmū'äte Topap-tuppax yãy kuxa xexka hã xix yãy putox xexka hã xix yãy ka'ok'ax xexka hã. Yã' max kama yãmū'äte yãy nõy putup pax yãmū'äte yãy putup pax putuk. Yã' max xexka yãmū'äte xat'ax tix mĩy nõ'õm, ha ta' max miax yãmū'äte xokxop mõ'hap, nãy Topa pu haxyã'. Kaxïy.

34 Ha Yeyox te' yãmmüg tik te hãmyãmmüg, yã hãm'äktux max. Yeyox te:

—Ãxip Topa yõg xop yïka' Topa te nõm xat, ha' yïpkox pip. Kaxïy. Ha tikmū'ũn kuxa nõg, hu xe hãpxop nõy yïkopit 'ohnäg.

Topa yõg yãykutnã'ax

35 'Üxip Yeyox Topa pet xexka tu', tu tikmū'ũn pu hãm'äktux, hu:

—Teptu tik te hãmyãmmüg xop te tikmū'ũn pu' yãmmügähä Topa yõg yãykutnã'ax yã Namix mõkputox?

36 Pa Topa Koxuk te Namix kax'ämiyähä', ha tute kax'ämi', hu: “Yãmüg xuxyã Topa te 'ügxuxyã pu hãm'äktux, hu: Yãhãm 'ügyim xe'e tu', ha 'äte puknõg gãy xop xix putup 'äpata yïkägnäg.” Kaxïy.

37 Yã Namix te: “'Ükxuxyã'.” Kaxïy. Yã Topa yõg yãykutnã'ax xãnãhã, hu: “'Ükxuxyã'.” Kaxïy. Texïy Topa yõg yãykutnã'ax yã Namix mõkputox? Kaxïy.

Yeyox xix tik te hāmyūmmūg xop

Ha tikmū'ūn xohix te Yeyox yōg hām'āktux putup pax.

38 Ha Yeyox te:

—Pa 'ātix, tik te hāmyūmmūg xop tep-tup pax, nūy hāpkumep, nūy topixxax xe'ēgnāg ta', puyīy tikmū'ūn nōm 'āktux max, yā nōm 'āpak nāpet tu'. Tik te hāmyūmmūg xop te' pop 'ūxexka xop yōg pip'ax Yoneo xop yōg Topa pet kopa

39 xix 'āmuk xexka tu',

40 tu hokmām xop yōg hāpxop pop, tu' xupxet, tu Topa pu hām'āktux, puyīy tikmū'ūn hāmpe'paxex yā' max. Topa te yōg hāpkummuk mīy'ax yānān xexkap-tup! Kaxīy.

'Ūn hokyūm te tayūmak nīm

41 'Ūxip Yeyox Yoneo yōg Topa pet kopa tayūmak tat'ax mīpkox yīkak, tu' pēnāhā tīkmū'ūn nūn, nūy tayūmak nīm tayūmak tat'ax kopah. Tikmū'ūn punethok 'ūp-texop xexka te tayūmak xohix nīm,

42 ha ta' nūn 'ūhūn, yā hok yūm, yā hām hōgnāg. 'Ūnūn, tu nūktu tayūmak 'ānuk tix mō'tat mīpkox kopah, yā tayūmak kutōgnāg.

43 Ha Yeyox te yāy yōg tik xop xānāhā', tu:

—Āte xa hāpxe'e 'āktux, nū 'ūn hok yūm, yā hām hōgnāg, pa yā hāpxop xohix mō'tat, pa nōm nōy xohix te hāpxop kutīgnāg mō'tat.

44 Yā 'ūp-texop xexka xop yōg hāpxop punethok, tu tayūmak yāgnāg xut, nūy mō'tat, ha yōg hāpxop punethok pip, pa 'ūn hok yūm te yāy yōg hāpxop xohix mō'tat, ha' nōg. Kaxīy.

13

Topa pet xexka kōyyōy putup

¹ Tu ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop, ha tik xop te:

—Yāyā, pēnā Topa pet xexka 'ūmax xe'ēgnāg, yā mīptut max!

² Ha Yeyox te:

—'Ok mīptut max xe'ēgnāg pēnāhā'? Hāpxip 'īhā yōg mīkaxxap te' nōy yīmū' mām putup'ah, yā' xohix xexka koxyōy putup! Kaxīy.

Tikmū'ūn te 'āxop xūygāp-tup

³ Tu ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop, tu mōktu yīktix 'Onimet yīmū' mām, ha Pet te' yīkopit, xix Tiak te, xix Yoām te, xix 'Ānene te', hu:

⁴ —Hām'ūmhā nōm hāpxopmāp-tup? Tikmū'ūn te hāpxopmā'ax 'ūm pēnāp-tup, 'īhā nōm hāpxopmāp-tup? Kaxīy.

⁵ Ha Yeyox te hāmyūmmūgāhā kōnāmāhā', hu:

—Pa 'ātix, nūy hāmyūmmūg, nūy 'ākuxa mām hok koit'ax kopah.

⁶ Yā' nūn putup 'ūxohix, tu hām'āktux putup, hu: "Ūgmūn nō'ōm, Topa tek mūn yāy kutnāhā', yā Yeyox 'ūgmūn!" Kaxīy. Ha tikmū'ūn xohix kuxa mām putup koit'ax kopah.

⁷ 'Āxop te' xupak putup hāmnūhūn xexka hāmhūmnāg, yā tikmū'ūn te yāy kix kakīynāg. Ha tikmū'ūn nūn putup, tu: "Yā yāy kix kakīynāg tikmū'ūn hāptox tu'." Kaxīy. 'Āpu 'ākuxa nōg hok. Yā tikmū'ūn te yāy kix putup te kaxīy, pa hāpkux 'ohnāg.

⁸ Hāpxexka yōg tikmū'ūn te hāpxexka nōy yōg tikmū'ūn mūtik yāykix putup, ha ta' hep xop te'

hep xop nōy mūtik yāy kix putup, ha ta hām xexka yāy nuhuk nām panip putup, ha ta hāmhōgnāg, ha putup te tikmū'ūn kix putup. 'Ūn tek-tok put putup, tu' xūy xexka'. Hā kaxīy tikmū'ūn xūy putup, ha mōktu hāpkux.

⁹ Pa 'ātix, tikmū'ūn te 'āxop mōgāp-tup 'ūpa te hāmyūmmūg xop tu', puyīy 'āxop kopit, yā 'āxop kummugāp-tup. Ha tikmū'ūn nūn putup kamah, nūy 'āxop kix xikot hā Yoneo xop yōg Topa pet kopah. Yā 'ākuxa mām 'ūgkopah, yīy ta' nūn putup tikmū'ūn, nūy 'āxop mōgā gohenanok tu' xix gohet yōg xat'ax xexka tu', puyīy 'āxop kopit, ha 'āxop te nōm pu Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux,

¹⁰ ha tikmū'ūn te' hep xop xohix xexka pu Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux putup hāmāxap, hak-nāy tu hāpkux.

¹¹ Tikmū'ūn te 'āxop mūg, nūy 'āxop mōgā' gohet yōg xexka xop tu'. 'Āpu 'ākuxa nōg hok. 'Āpu hāmpe'āpaxe hok, hu: "'Āte putep xuktux putup?" Kaxīy. Pa 'āmhok, 'āmōg putup gohet yōg xexka tu', ha Topa te xa hām'āktux'ax hōm putup, xayīy hām'āktux, yā 'ōg hām'āktux 'ohnāg, pa yā Topa Koxuk mūn yōg.

¹² Tikmū'ūn punethok te yāy taknōy mōgāp-tup gohet yōg xexka xop tu', puyīy nōm kix, ha ta 'ātak te yāy kutok mōgāp-tup kamah xi' tut te', puyīy nōm kix. Ha tak-tok te 'ātak mōgāp-tup kama xi' tut, puyīy nōm kix, ha' xakix putup 'ūxohix.

¹³ 'Ākuxa mām 'ūgkopah, yīy tikmū'ūn te 'āp-tup nōg putup, pa 'āpu 'ākuxa mām ka'ok mōkuma'āmōg, ha Topa te 'āhīnnāp-tup. Kaxīy.

'Ũxūy xexka'

¹⁴ Yeyox te xe:

—'Ãxop te' pẽnãp-tup hãpxop yãy 'ígã xexka 'ũnõy yõg xip'ax tu'—xate nã mõkupix, 'ãpu hãmyümmüg —'ãxop pip hãpxexka Yonex tu', nãy ta mõg mõ'ka'ok yïktix tu'.

¹⁵ 'Ãxop mãm mĩptut yõmã, nãy ta mõg mõ'ka'ok. Mĩptut hã mõxa hok, nãy hãpxop pa'.

¹⁶ 'Ãxop pip hãpxa tu', nãy ta mõg mõ'ka'ok, yãy pet hã mõxa hok, nãy topixxax pa'

¹⁷ Yã' kummuk xexkap-tup 'ũn tek-tok xuk xop pu' xix 'ũn tek-tok put xop pu'.

¹⁸ 'Ãpu Topa pu hãm'ãktux, nãy ta tu' xak, puyîy tikmû'ũn 'ãxop kummugã mõ'âgmüg pukpex 'ihã'.

¹⁹ Yã nõm 'ãmnãy hã 'ãxop xûy xexkap-tup, pa hõmã Topa te' mîy hãm xexka xix hõnhã' xûy kutõgnãg.

²⁰ Topa te' xat, xayîy 'ãmnãy xohix'ah hã 'ãxop xûy putup. Topa te' xat hok, puxix xakix xohix xexka'. Pa' pip Topa kopa kuxa mãm ka'ok xop, yã Topa te nõm yõmõgätx, nãy nõm hõnnã', hu' xat putup, puyîy 'ãmnãy xohix'ah hã' xûy.

²¹ —Tikmû'ũn te hãm'ãktux putup, hu: "Mû, nãy pẽnã", Topa yõg yãykutnã'ax xip nãnteh." Kaxîy. Ha ta' nõy te hãm'ãktux putup, hu: "Mõg, nãy pẽnã", Topa yõg yãykutnã'ax xip 'õnteh, yã' xip Yeyox." Kaxîy. 'Ãpu 'ayîpkox pip hok. Yã' koit.

²² Yã nõm koit xop te Topa pupi hãm'ãktux xop putuk putup, tu Topa yõg yãykutnã'ax putuk putup, tu hãpxopmã ka'ok xe'ëgnãg, nãy Topa putuk, puyîy tikmû'ũn kuxa' yëy. Nõm tep-tup, nãy Topa yõg yõmõgätx xop kuxa mãm koit'ax kopah.

²³ Pa 'ātix. 'Āte 'āxop pu hāmyūmmūgāhā' hōnhā'. Hāpxip 'ihā nōm hāpxopmā'ax pēnāp-tup, tu' yūmmūg putup. Kaxīy.

Tikmū'ūn Kutok putpu' nūn

²⁴ Yeyox te xe:

—Yā' xūy xexka nōg putup, ha ta māyōn yāyhāp-tup hāpkoxtap, ha ta māyōn hex yānām pip putup'ah,

²⁵ ha ta māyōnnāg pip pexkox yo'oma', pa xakux putup, ha ta hāpxop xohix ka'ok nuhuk putup pexkox yo'oma' xix pexkox kopah,

²⁶ ha ta pexkox tuk yīxop-tup, yā Tikmū'ūn Kutok, tu hāmgōy xexka kopak yīyxop-tup, yā' max xe'ēgnāg, ha tikmū'ūn xohix te' pēnāp-tup,

²⁷ ha 'āte yāy yōg pexkox yōg nū'pok xop mō'pok putup hāpxexka xohix tu'. 'Ūmōg putup, nūy Topa yōg yīmōgātux xop nūnnā', puyīy xohix yāy tu nū'nā'. Kaxīy.

Piget kup

²⁸ Yeyox te xe:

—'Āpu hāmyūmmūg. 'Ūxip piget kup, tu yōg mīmmāg tup, tu yōg mīxux xutep. 'Āxop te' pēnāhā' tu' yūmmūg mō'āgmūg pukpex, yā tex tihix.

²⁹ Hā kaxīy xate nōm hāpxopmā'ax pēnāp-tup 'āte xa nōm 'āktux, tu' yūmmūg putup 'ūgnūn putup putpu'.

³⁰ 'Āpu hāmyūmmūg, hōnhā' pip tikmū'ūn, ha ta' yāg te nōm hāpxopmā'ax xohix pēnāp-tup, pa yā' yāg te' pēnāp-tup 'ohnāg, pa xakix putup hāmāxap.

³¹ 'Ũnõg putup hāmnõgnõy xix hām xexka', pa yõgnū hām'āktux pip mõkuma'mõg, tu' nõg putup 'ohnāg. Kaxīy.

Hām'ũmhā

³² Yeyox te xe:

—Hām'ũmhā tikmū'ũn te nõm hāpxopmā'ax pēnāp-tup? Hāptup 'um, pe 'āmnīy 'um? Māyõn yūm 'um? Yā pexkox nū'pok xop te' yūmmūg 'ohnāg, ha Topak-tok te' yūmmūg 'ohnāg, pa 'ātak Topa puxehnāg te' yūmmūg.

³³ Pa 'ātix. 'Āpu 'ūkhip, nūy hāmpēnā'. Yā 'āxop te' yūmmūg 'ohnāg. Hām'ũmhā nõm hāpxopmā'ax pēnāp-tup? Yā 'āxop te' yūmmūg 'ohnāg.

³⁴ Yā hā kaxīy putuk. Tik mõg putup hāptox tu', tu kāmānat xex, puyīy hām, tu hāmyīkox pēnā'ax xat, puyīy hāmpēnā', tu ta' mõg tihik.

³⁵ Hām'ũmhā putpu' nūn putup tihik, 'ok pe 'āmāxak, 'ok pe 'āmnīy kote hā, 'ok pe xokakkak tak xata hā, 'ok pe hām yāy kuhmōy hā? Yā kāmānat te' yūmmūg 'ohnāg. Hā kaxīy tikmū'ũn te' yūmmūg 'ohnāg, hām'ũmhā 'ūgnūn putup putpu'.

³⁶ 'Ūgnūn putup, pa tikmū'ũn mõ'yõn, yā' kum-muk.

³⁷ 'Āte xa hām'āktux, xix tikmū'ũn xohix pu nõm 'āktux, hu: "Pa 'ātix!" Kaxīy.

14

'Ūp-tup, nūy Yeyox putex

¹ Hõnhā 'āmnīy tix 'īhā 'āmuk xexka xip'ax, yā 'āmuk xexka 'āxet'ax Nõa' Yēn xix Pām Tokatok Hok. Ha 'āmānex xexka xop tep-tup xix tik te

hāmyūmmūg xop tep-tup, puyīy xonat xop Yeyox
mūy, puyīy kīy, 'ūp-tex putup hah,

² tu yāy mūtik hām'āktux, hu:

—Pa 'āmhok hōnhā'ah. Yā 'āmuk xexka xip.
Hōnhā yūmū'āte Yeyox putex, puxix tikmū'ūn gāy
xexkah. Nāy, pu 'āmuk xexka mā kux. Kaxīy.

Yeyox xip xiptuxexka Metān tu'

³ 'Ūxip Yeyox xiptuxexka Metān tu' Ximām pet
kopah, yā Ximām xax kunutnām. Ha ta' nūn 'ūhūn,
tu mīkaxxap koxnāg max nūnnāhā', yā mīkaxxap
'anamax hā' mīy, ha' kopa' xip hep haxnāg max
'ūxuxet'ax nān, yā takat xexkah. 'Ūn nūn, tu nūktu
mīkaxxap koxnāg koxyōy, tu Yeyox putox yīmū hep
pux.

⁴ Ha ta' pip tikmū'ūn, tu' gāy, tu yāy mūtik
hām'āktux, hu:

—Yā' kummuk. Teptu hā kaxīy hep haxnāg max
putyōn?

⁵ Yā hep nōmenex, pu' max, nūy tayūmak pop, nūy
'ūhok xop pu nōm popmā'. Yā yōg tayūmak xexkah,
yā yōg tayūmak 'ānuk, yā yānām ponrok hā mīy, yā
xohix te' 300 'ūyōg tayūmak 'ānuk. Kaxīy.

Yā tikmū'ūn te 'ūn mānōg,

⁶ pa Yeyox te:

—'Ūmānōg hok' Teptu 'āxop gāy xexkah? 'Ūn te
hāpxopmā max.

⁷ Yā' hok xop pip mōkuma'mōg 'āxop kopah. 'Āxop
tep-tup, nūy ta nōm hā tehēt, pak xip ka'ok 'ohnāg
'āxop kopah.

⁸ 'Ūn te hāpxopmā max yūmmūg, hu' mīy. 'Ūkxok
putup, hak hāpkot putup, yīy ta hōnhā 'ūn tek yīn
muk, nūy haxyā max, xokxax putuk.

9 'Ãte xa' hÃpxe'e 'Ãktux tikmÃ'Ãn te hÃpxexka xohix tu' Topa yÃg hÃm'Ãpak max'ax 'Ãktux putup, tu nÃ'Ãn 'Ãktux putup kamah.

Yot te gÃy xop mÃgÃp-tup Yeyox ha

10 Ha ta' mÃg Yot 'Ãxkanot, yÃ' xip Yeyox yÃg tik te 12 xop kopah, tu' mÃg, tu mÃktu 'ÃmÃnex xexka xop mÃtik hÃm'Ãktux, nÃy gÃy xop mÃgÃ Yeyox ha, puyÃy xÃygÃ',

11 ha 'ÃmÃnex xexka xop te' xupak, hu' kuxa hittup, tu:

—'ÃgmÃ'Ãte xa tayÃmak popmÃp-tup. KaxÃy.

HÃ kaxÃy Yot te gÃy xop mÃgÃp-tup Yeyox ha, puyÃy xÃygÃ'? YÃ Yot te hÃmpe'paxex.

'Ãmuk xexka 'Ãxet'ax NÃa' YÃn

12 'Ãmuk xexka xip 'Ãxet'ax PÃm Tokatok Hok, yÃ 'ÃmnÃy mÃxap, 'ÃhÃ Yoneo xop te kahnÃn kutok kix 'Ãmuk xexka 'Ãxet'ax NÃa' YÃn pu'. Ha ta' pip Yeyox yÃg tik xop, tu Yeyox pu hÃm'Ãktux, hu:

—Pi'yÃ xatep-tup? Pi'yÃ 'ÃgmÃ'Ãte 'Ãmuk xexka NÃa' YÃn mÃy putup? KaxÃy.

13 Ha Yeyox te yÃy yÃg tik mÃ'pok, tu' xat, hu:

—MÃg kÃmÃn tu'. 'ÃmÃg putup, pa' mÃg putup tihik, tu naxtox hÃ kÃnÃg tat putup. 'Ãpu nÃm pe mÃg.

14 Tik te mÃptut hÃ mÃ'nÃp-tup. 'Ãpu nÃm hÃ mÃxÃ kamah, nÃy xuxyÃ pu hÃm'Ãktux. 'Ãpu hÃm'Ãktux, hu: "YÃyÃ te' yÃkosit. Pi'yÃ' yÃm hÃm'Ãta kox? 'ÃgmÃ'Ãte 'Ãmuk xexka NÃa' YÃn mÃy putup 'Ãnteh, 'ÃgmÃn xix yÃy yÃg tik xop." KaxÃy.

15 Ha tik te xa' mūg hām'āta kox max, yā pepi' yūm, ha' pip mīmpe max. 'Önte 'āxop te' mīy putup 'āmuk xexkah. Kaxīy.

16 Ha ta' mōg Yeyox yōg tik tix, tu mōktu hāpxop xohix pēnāhā Yeyox te nōm xuktux, tu 'āmuk xexka 'āxet'ax Nōa' Yēn mīy.

17 'Āmāxak ha ta' mōg Yeyox xix yāy yōg tik xop, tu mōktu hām'āta kox hā' mōxaha',

18 tu mīmpe xit'ax tu' mām, tu' xit, ha Yeyox te:
—Hamūn, 'āte xa hām'āktux. 'Ūxip tihik 'āxop kopah, tuk mūtik xit. Tute' gāy xop nūnnāp-tup, puyīy 'ūgxūygā'. Kaxīy.

19 Ha Yeyox yōg tik xop kuxa hittup 'ohnāg, ha yāp-xet te:

—Yāyā, 'ū'ūm? 'Ok 'ūgmūn? Kaxīy.

Ha ta' nōy te yīykopit, ha' nōy te, tu mōktu xohix te' yīykopit kamah.

20 Ha Yeyox te:

—Yā tik puxet 'āxop kopah, yā nōm te pām pix putup kānēy pet xax kopah.

21 Yā 'ūkxok putup, yā Tikmū'ūn Kutok xok putup. Yā hā kaxīy Topa yōg tappet te nōm 'āktux. Tik te gāy xop mōgāp-tup Tikmū'ūn Kutok ha, puyīy xūygā'. Yā' kummuk xexka nōm pu'. 'Ūtut te nōm put 'ohnāg, pu' max! Kaxīy.

Pām māhā', tu xupyāg xo'op, nūy Yeyox pe'paxeh

22 'Ūxit Yeyox xix yāy yōg tik xop, ha Yeyox te pām paha', tu Topa pu hām'āktux, hu:

—Xatek mū'ā pām popmāhā'. 'Āmax. Yā' max. Kaxīy.

Yeyox te pām koxip, tu yāy yōg tik xop pu nōm popmāhā', tu:

—'Āpu 'ūpop. Nūhū yā 'ūgyīn. Kaxīy.

²³ Tu kānēy xo'op'ax paha', tu Topa pu hām'āktux, hu:

—Topa, yā' max, 'āmax. Kaxīy.

Tu ta yāy yōg tik xop pu' hōm, ha' xo'op.

²⁴ Ha Yeyox te:

—Nūhū yā 'ūkhep 'āta. 'Āte yāy hep 'āta tikmū'ūn xohix pupi nū'nāp-tup. 'Ūkhep 'āta yā pa'ax tup Topa yōg xix tikmū'ūn yōg.

²⁵ 'Āte xa hām'āktux xe'e', 'āte xe xupyāg xo'op putup'ah. Nāy, pu Topa yāy yōg tikmū'ūn xat putup, ha' yīpkox pīp, 'īhā xe' xo'op.

²⁶ Ha' xohix te Topa puk-tex, tu ta' mōg yīktix 'Onimet tu'.

Yeyox te Pet pu hām'āktux

²⁷ Ha Yeyox te yāy yōg tik xop pu hām'āktux, hu:

—'Āxop xohix tek nīm putup. Yā Topa yōg tappet te: "Tikmū'ūn te kahnēn pēnā'ax putex putup, ha ta kahnēn xumāp-tup." Kaxīy.

²⁸ Pa putpuk hip-tup 'ūgmūn, tu tak mōg putup 'āxop keppa hāpxexka Gанинет tu'. Kaxīy.

²⁹ Ha Pet te:

—'Āmhok! 'Āte 'ānīm putup'ah. Nōm xohix te 'ānīm putup, kopxix 'ānīm putup'ah. Kaxīy.

³⁰ Ha Yeyox te:

—'Āte xa hām'āktux xe'e: 'āmnīy ha ta hām'āktux tikoyuk xate, hu: "Āte Yeyox yūmmūg 'ohnāg!" Kaxīy. Hāpxip 'īhā xokakkak tak xatap-tup tix. Kaxīy.

³¹ Pa Pet te xe hām'āktux ka'ok, hu:

—'Ãmhok! 'Ãte nõm 'äktux putup'ah, 'ayümmüg 'ohnäg. 'Ükxok 'ämütik, kopxix nõm 'äktux putup'ah. Kaxïy.

Ha ta nõm 'äktux kamah Yeyox yõg tik xohix xop.

Yeyox xip mõm mätiknäg Yetxëm tu'

³² Tu ta' mõg Yeyox xix yãy yõg tik xop mütik mõm mätiknäg tu' 'üxuxet'ax Yetxëm, tu' mõg, tu mõktu' mõxaha', ha Yeyox te:

—Mähäm nñnteh, 'lhäg mõg, nüy Topa pu häm'äktux. Kaxïy.

³³ Tu ta' mõg Yeyox, tu' mõgähä Pet, xix Tiak xix Yoäm, tu hâpxip 'lhä Yeyox kuxa hittup 'ohnäg kõnämähä', tu' kuxanõg xexkah,

³⁴ tu:

—'Ügkuxa hittup 'ohnäg, yäg xok putup putuk. 'Ãpu nox 'äti nñnteh, nüy 'ükhip. Pa 'ätip. Kaxïy.

³⁵ Tu ta' mõg kutõgnäg, tu mõ häm nÿ, tu Topa pu häm'äktux, hu:

—Topa, xate' xat, kopxik xüy putup'ah.

³⁶ Tak yõgnü 'ätak, xate hâpxopmä xohix yümmüg. 'Ãpu xat, 'üyïy xüy hok. Pa 'ätep-tup'ah 'äte nõm putup, pa 'ätep-tup xate nõm putup. Kaxïy.

³⁷ Tu ta' nün putpu', tu nüktu yãy yõg tik tikoyuk pënähä', ha mõ'yõn, ha Yeyox te Pet pu:

—Ximäm, 'ok mõ'yõn? 'Ok mäyõn mõg kutõgnäg häg hip 'ohnäg?

³⁸ 'Ãpu 'äpa ka'ok, nüy Topa pu häm'äktux, puyïy nõy 'äxapit hok, xayïy hâpkummuk mÿ. 'Ãkoxuk tep-tup, nüy mõ'yõn hok, pa 'äyïn tep-tup, nüy mõ'yõn, yä 'äkoxuk ka'ok, pa 'äyïn pu'uk. Kaxïy.

³⁹ Tu ta xe' mõg Yeyox, nüy Topa pu häm'äktux, tu yõg häm'äktux 'äktux 'üxehet, yä' yäy putuk,

40 tu ta xe' nūn putpu', pa' pip yāy yōg tik xop, tu mō'yōn. Yā kūmīm tep-tex xexkah, tu' pa ka'ok yūmmūg 'ohnāg, tu yānān hām'āktux yūmmūg 'ohnāg.

41 Ha ta' xe' mōg Yeyox, tu xe' nūn putpu', yā' nūn tikoyuk, tu:

—'Ok mō'ōn kux'ah, 'ok kūmīm te 'āp-tex? Puxix! Yā nōmhā! Yā nōmhā tik nūn, nūy hāpkummuk mīy xop nūnnā', puyīy 'ūgmūn Tikmū'ūn Kutok xūygā'.

42 Pepix 'āpip. 'Āpu yūmū mōg. Pēnā', 'ūnūn tihik, tu' gāy xop nūnnāhā, puyīy 'ūkxūygā'! Kaxīy.

Tikmū'ūn te Yeyox mūg

43 Yeyox te hām'āktux, 'īhā' xu pep Yot, yā nōm te Yeyox yōg tik te 12 xop kopa' xip, ha nūmūti' mōxaha tikmū'ūn, ha' taha mīkaxxexka xix mīptopnāg. Yā 'āmānex xexka xop te nū'pok, xix tik te hām yūmmūg xop te', xix Yoneo xop yōg xexka xop te'.

44 Yā Yot tep-tup, nūy gāy xop mōgā', puyīy Yeyox xūygā', hu nūmūtik hām'āktux, "Āte tik kep hā' mūg putup. 'Āpu nōm mūy, nūy mōgā'. Yā nō'ōm." Kaxīy.

45 Hāpxip 'īhā' nūn Yot, tu nūktu Yeyox yīkāgnāg xip, tu:

—Yāyā'! Kaxīy.

Tu' nōy kep hā' mūg, yā xape xop putuk.

46 Ha tikmū'ūn te Yeyox mūg, tu' hīy.

47 Ha ta' xip tihik, tu mīkaxxexka xut, tu tik te 'āmānex xop xat yōg kāmānat yīpkox xak,

48 ha Yeyox te tikmū'ūn pu hām'āktux, hu:

—'Ok 'āxop nūn, tu' taha mīkaxxexka xix mīptopnāg, nūy xupxet hīy? Yā' putuk.

49 Hõmãg xip ka'ok 'ãxop kopah, nûy 'ãxop pu hãmyûmmûgã' Topa pet xexka tu', pa 'ãxop tek hîy 'ohnâg. Pa hõmã 'ûhittap nõm te kax'âmi Topa yõg tappet tu', ha ta hõnhã nõm putuk. Kaxîy.

50 Ha Yeyox yõg tik xop te Yeyox nîm, tu hâpxûmânãm.

51 Yâ' xip tik tuktup, tu komenok ponrok hâ' taha', ha tikmû'ñn te' hîy putup,

52 pa tik te' nîm komenok, tu' xaxtop, tu ta' mõxupaha'

Yoneo xop yõg xexka xop te Yeyox kopit

53 Hâpxip 'lhâ tikmû'ñn te Yeyox mõgâhâ tik te 'ämânex xop xat pet tu', tu mõktu' mõxaha', ha' pip 'ämânex xexka xop, xix Yoneo xop yõg xexka xop, xix tik te hãmyûmmûg xop.

54 Ha ta' xip Pet, tu hâptox tu Yeyox pe' mõg, tu mõktu' xu pep tik te 'ämânex xop xat pet yõg hâmnuhnõg tu', tu' yûm kuxap yîkak xonat xop mûtik, nûy xapuk.

55 Ha ta' pip 'ämânex xexka xop, xix tik pa te hãmyûmmûg xop te hâmpe'paxex, texîy Yeyox 'äktux kummuk putup, puyîy putex. Pa 'ämhop, 'ap yûmmûg'ah.

56 Tikmû'ñn xohix te' kupex, tu' koit, pa' yây yõg hâm'äktux te' nôy yõg putuk 'ohnâg.

57 Yâ tikmû'ñn tek-nîhâ' pip, tu' koit, hu:

58 —'Ügmû'âte Yeyox yõg hâm'äktux 'äpak, yâ tute: "Tikmû'ñn te Topa pet xexka mîy, ha ta 'âte' koxyõy putup, pa 'âte xe' mîy putup 'ämny tikoyuk hâ. Yâ tikmû'ñn te nõm mîy putup 'ohnâg." Kaxîy.

59 Tikmû'ñn te hâm'äktux, pa' yõg kupex'ax te yây putuk 'ohnâg.

60 Ha tak-nīhā' xip tik te 'āmānex xop xat tikmū'ūn kopah, tu Yeyox pu hām'āktux, hu:

—'Ok xate hām'āktux yānān 'ohnāg? Kaxīy.

61 Pa' yēy. Yā hām'āktux yānān 'ohnāg, ha tik te 'āmānex xop xat te xe:

—'Ok Topa te 'āyāykutnāhā'? 'Ok Topa xe'ēgnāg kutok? Kaxīy.

62 Ha Yeyox te:

—Yā hamūn. 'Āxop xohix tek pēnāp-tup, yā Tikmū'ūn Kutok pēnāp-tup. 'Ūgyūm putup Topa ka'ok yīm xe'e tu'. 'Āxop te kamak pēnāp-tup, 'ūkxip putup pexkox kopah, tu ta yīxop-tup hāmgōy xexka kopah! Kaxīy.

63 Ha tik te 'āmānex xop xat te yāy topixxax pot, yā' gāy, tu:

—Puxix. Yā hām'āktux kummuk!

64 Tute Topa 'āktux kummuk. 'Āxop te' xupak. Putep hāmpe'āpaxex nōmhā'? Kaxīy.

Ha tikmū'ūn xohix te Yeyox putup nōg, tu hām'āktux, hu:

—'Āpu 'ūp-tex! Kaxīy.

65 Ha tikmū'ūn te yīynīn xōn kōnāmāhā Yeyox tu', tu' nōy putox mō'nīy, tu' kix, tu:

—'Āpu hām'āktux. Tep-te 'ākix? Kaxīy.

Ha ta' pip xonat, tu Yeyox kix yāy yīm hā.

Pet te hām'āktux Yeyox yūmmūg 'ohnāg

66 Ha ta' xip Pet kukpa hāmnuhnōg tu', ha' nūn tik te 'āmānex xop xat yōg kāmānat hex,

67 tu nūktu Pet pēnāhā', tu:

—Hōmā 'āxip kōmēn Nāyane yōg Yeyox mūtik, yā yōg xop kopa 'āxip. Kaxīy.

68 Pa Pet te:

—'Ap 'āte nōm yūmmūg'ah. Putep 'āktux? Kaxīy. Tu ta' mōg Pet hāmpak'ax mō'nīnyīn'ax tu', 'īhā xokakkak tak xataha'.

⁶⁹ Ha kāmānat hex te Pet pēnāhā', ha yīka' nōy pip, ha kāmānat hex te:

—Hamūn, tihik 'ōhōm yā Yeyox yōg xop kopa' xip. Kaxīy.

⁷⁰ Pa Pet te:

—'Āk mūn'ah. Kaxīy.

Hāpxip 'īhā tikmū'ūn te:

—Hamūn. 'Ūgmū'āte' yūmmūg xe'e. 'Āxip Yeyox yōg tik xop kopah. Hamūn, 'āmūn yā hāpxexka Ganimet yōg tihik kamah. Kaxīy.

⁷¹ Ha Pet te:

—'Āte xa hām'āktux, ha Topa te' xupak, tu' yūmmūg. 'Āxop te tik 'āktux, pa 'āte nōm yūmmūg 'ohnāg! 'Āte' koit, puxix Topa 'ūgkix! Kaxīy.

⁷² Hāpxip 'ohnāg 'īhā xe' xataha xokakkak tak, ha Pet te' xutigāhā', yā hōmā Yeyox te: “Xate hām'āktux tikoyuk, hu: 'Āte Yeyox yūmmūg 'ohnāg! Kaxīy. 'īhā xokakkak tak xatap-tup tix.” Kaxīy.

Ha Pet kuxa hittup 'ohnāg, hu' potaha'.

15

Yeyox xip Pinat keppah

¹ Māyōn xutep 'īhā yāytunū'nāhā 'āmānex xexka xop, xix Yoneo xop yōg xexka xop, xix tik te hāmyūmmūg xop, tu hām'āktux tik pa te hāmyūmmūg xop mūtik.

Ha ta xonat xop te Yeyox hīy, tu ta' mōgāhā Pinat hah, tu mōktu Pinat pu Yeyox hōm.

² Ha Pinat te Yeyox pu hām'āktux, hu:

—'Ok xate Yoneo xop xat? Kaxīy.
 Ha Yeyox te:
 —Hamūn. Xate hām'āktux. Kaxīy.
³ Ha 'āmānex xexka xop te Yeyox 'āktux kummuk punethok.

⁴ Ha Pinat te xe yīykopit, hu:

—'Ok xate hām'āktux hā yānān 'ohnāg? 'Āpu 'ūxupax, nōm xop te hām'āktux 'ākummuk! Kaxīy.

⁵ Pa Yeyox te xe hām'āktux yānān 'ohnāg, yīy Pinat kuxa kopa' yēy.

Tikmū'ūn te hām'āktux Yeyox 'ūkummuk

⁶ 'Āmuk xexka 'āxet'ax Nōa' Yēn xip, ha tikmū'ūn te ta tu' xak, yīy ta Pinat te tik xut kanet ka'ok kopah, pu mōg. Yā hāmyāxatamuk xohix hā kaxīy.

⁷ Ha ta' xip tihik 'āxet'ax Mahamax kanet ka'ok kopa yāy xape xop mūtik. Yā hōmā tikmū'ūn te gohet yōg xop mūtik yāy kix, ha Mahamax te tikmū'ūn kix, ha' xakix.

⁸ Ha ta' nūn nōmhā tikmū'ūn, nūy ta tu' xak, puyīy tik xut kanet ka'ok kopah, pu mōg, Yā hāmyāxatamuk nōy xohix putuk.

⁹ Ha Pinat te:

—'Ok 'āxop tep-tup, 'ūyīy xut, pu mōg Yoneo xop yōg xat'ax Yeyox? Kaxīy.

¹⁰ Yā Pinat te' yūmmūg 'āmānex xexka xop Yeyox hā yīpkumīy, hu Yeyox nūnnāhā Pinat hah,

¹¹ tu hām'āktux hā tikmū'ūn gāyāhā', puyīy ta tu' xak, puyīy Pinat Mahamax xut pu mōg, 'ap Yeyox'ah,

¹² ha Pinat te:

—'Āxop te putep-tup, 'ū mīy tik mūtik? Yā 'āxop te nōm xānāhā nōm te Yoneo xop xat. Kaxīy.

13 Ha tikmū'ũn te:

—'Ãpu mÃpkup nix yÃmÃp-tex pipkup hÃ. KaxÃy.

14 Ha Pinat te:

—Teptu, putep kummuk mÃy? KaxÃy.

Ha tikmū'ũn te hÃm'Ãktux ka'ok nÃy nÃ' mÃg, hu:

—'Ãpu mÃpkupnix yÃmÃp-tex! 'Ãpu mÃpkupnix yÃmÃp-tex! KaxÃy.

15 Ha Pinat tep-tup, nÃy tikmū'ũn kuxa hit-tupmÃ', hu Mahamax xut, pu mÃg, tu hÃpxip 'ÃthÃ xat, puyÃy xonat Yeyox kix xikot hÃ, tu xonat xop pu Yeyox hÃm, pup-tex.

Xonat te Yeyox kute'ex kummuk

16 Ha ta' mÃg xonat xop, tu Yeyox mÃgÃhÃ go-henanok pet tu', tu mÃktu' mÃxaha', ha xonat xohix te yÃy tu nÃ'nÃhÃ'.

17 HÃpxip 'ÃthÃ xonat te Yeyox pu mÃ xax tat, yÃ topixxax tox 'Ãta', puyÃy xexka xop putuk, tu Yeyox putox yÃmÃ' xix kuixxax, puyÃy xexka xop putuk, yÃ mÃmyÃmtomÃg hÃ' mÃy.

18 Xonat te:

—'Ãmax xe'ÃgnÃg! Xate Yoneo xop xat! KaxÃy.

19 Xonat te Yeyox putox kix mÃm xahix hÃ, tu mÃg yÃyhep yÃn, tu kopaxux tu' pip Yeyox keppah, yÃ' xexka xop keppa putuk, yÃ' xexka xop 'Ãpak putuk,

20 tu Yeyox kute'ex kummuk kux, tu topixxax tox 'Ãta xut, tu mÃ xax tat, yÃ Yeyox yÃg, tu Yeyox mÃgÃhÃ hÃptopah, nÃy mÃpkupnix yÃmÃp-tex.

Yeyox putex mÃpkupnix yÃmÃ'

21 Tu ta' mÃg, tu putat hÃ' mÃg, pa' xip tihik 'Ãxet'ax XÃmÃm, yÃ hÃm panip tu' nÃn, tu kÃmÃn tu' mÃg, yÃ kÃmÃn XinÃn yÃg tihik, yÃ 'AnexÃn mÃktak

xix Hop mÃuktak. Ha ta' xat xonat te, pu XÃmÃm mÃpkupnix tat, ha' taha',

²² ha xonat xop te Yeyox mÃgÃhÃ hÃm tu 'Ãxet'ax Gok, yÃ tikmÃ'Ãn yÃy'ax hÃ: "HÃm tu' xip putox kup." KaxÃy. Tu' mÃg tu mÃktu' mÃoxaha',

²³ ha xonat te Yeyox pu' hÃm xupyÃg xix hehmÃn, yÃ xupyÃg hÃ' kanop hehmÃn, pa yÃ' xo'op'ah,

²⁴ ha xonat te Yeyox xix mÃpkupnix yÃmÃ' pipkup hÃ, tu mÃ' xap yÃn, nÃy xonat puxet pu Yeyox xax hÃm, ha ta' nÃy pu' nÃy hÃm hÃ kaxÃy.

²⁵ YÃ mÃyÃn te pexkox puka' yÃm 'ihÃ mÃpkupnix yÃmÃ' xup Yeyox pipkup hÃ.

²⁶ Ha ta 'Ãm xip, tu' kax'Ãmi, hu: "Tik te Yoneo xop xat". KaxÃy. Tu nÃm xix mÃpkupnix yÃmÃ'.

²⁷ Ha xonat xop te mÃpkupnix yÃmÃ' xupxet tix kix pipkup hÃ, yÃp-xet xup Yeyox yÃm xe'e tu', ha ta' nÃy xup 'uyÃm xax tu'.

²⁸ HÃ kÃxÃy Topa yÃg tappetxax te hÃm 'Ãktux xe'e'. YÃ Topa yÃg tappetxax te, "YÃ' xip 'Ãukummuk xop mÃtik."

²⁹ Ha ta' nÃn tikmÃ'Ãn, tu nÃktu Yeyox mÃnÃg, tup-tox mahap, tu:

—'ÃgÃynÃm! Tute hÃm'Ãktux Topa pet xexka koxyÃy yÃmmÃg, tu xe' mÃy yÃmmÃg 'ÃmnÃy tikoyuk hÃ'

³⁰ Pu yÃ yÃyox mÃpkupnix tu', nÃy xok hok. KaxÃy.

³¹ Ha ta Yeyox mÃnÃg kama 'ÃmÃnex xexka xop te' xix tik te hÃmyÃmmÃg xop te', tu:

—Tute tikmÃ'Ãn hÃnnÃ yÃmmÃg, pa yÃy hÃnnÃ yÃmmÃg 'ohnÃg!

32 Topa te 'āyāykutnāhā, ha xate Yoneo xop xat.
 'Āpu mīpkupnix tu yīlyxox. 'Ūgmū'āte' pēnāp-tup, huk
 mūg kuxa mām putup 'ākopah! Kaxīy.

Ha ta xupxet te Yeyox kute'ex kummuk kamah.

Yeyox xok

33 Māyōn te yāykote' yūm, pa hām xohix tu
 hāpkoxtap, tu mōktu māyōn he'.

34 Ha māyōn he 'īhā Yeyox te hām'āktux ka'ok, hu:
 —“Enix, 'Enix, nēmā xamatān?” Kaxīy. Yā
 tikmū'ūn yīy'ax hā: “Yōgnū Topa, yōgnū Topa, tep-
 tuk nīm?” Kaxīy.

35 Ha tikmū'ūn te' xupak, tu:
 —'Ūxupax! Tute 'Enit xānāhā! Kaxīy.

36 Ha 'ōm xip, tu ta' mōg, tu tohok hā xupyāg
 kummuk xup, tu mīm hā' xuhmīy, tu' nūnnāhā', tu
 Yeyox pu' hōm, pu xo'op. Tute:

—'Āpu yūmū'āte pēnā'. 'Ok 'Enit nūn, nūy
 mīpkupnix tu' xut? Kaxīy.

37 Ha Yeyox te hām'āktux ka'ok, tu' xok xe'e'.

38 Ha ta Topa pet xexka yōg topixxax
 mōhāmnīnyīn'ax pot 'ūpepix mōktu' kakak.

39 Ha ta' xip xonat yōg kapitām Yeyox keppah,
 tu Yeyox te hām'āktux ka'ok 'āpak, tu Yeyox xok
 pēnāhā', tu:

—Hamūn, tihik nūhū' yā Topak-tok! Kaxīy.

40 Ha ta' pip 'ūhūn hāptox miax tu', tu' pēnāhā', yā
 'ūn xop kopa' pip Mānix Mānanēn, xix Xanomē', xix
 Manix, yā Yoye mūktut xix Tiak mūktut, yā Tiak yā
 tuktup.

41 Yā hōmā 'ūn te Yeyox mūtik mōg pax tu
 hāpxexka Ganinet tu', tu Yeyox pu hāpxop max mīy.

Ha ta' pip kama 'ün nōy xohix. Yā' nūn Yeyox mūtik kōmēn Yenoyanēn tu'.

Yeyox yīn xix mīkaxxap kox kopah

⁴²⁻⁴³ Āmāxak 'īhā' nūn Yoye', yā' kōmēn 'Animātex yōg tihik, yā' xexkah, tu tik pa te hāmyūmmūg xop kopa' xip. Yā tute' hip Topa te yāy yōg tikmū'ün xat, ha' yīpkox pip. Yā xexta pet 'āmāxak 'īhā Yoneo xop te hāmmaxnāhā nit xap pu', yīy ta Yoye kuxanōg 'ohnāg, hu ta' mōg Pinat hah, nūy ta tu Yeyox xokxax xax.

⁴⁴ Pinat te' xupak Yeyox xok xe'e nōmhā, tu' yēy, yā' xok mō'ka'ok. Pinat te' xānāhā Hōm yōg xonat xop yōg xat'ax, yīy ta' nūn, tu nūktu' xupep. Ha Pinat te:

—'Ok xok tāmnāg Yeyox? Kaxīy.

⁴⁵ Ha:

—Hamūn. Kaxīy.

Ha Pinat te Yoye pu xokxax hōm.

⁴⁶ Ha ta' mōg Yoye, tu topixxax paha', tu ta' mōg, tu mīpkupnix tu Yeyox yīn putxok, tu topixxax hā' kīy, tu' nūn, tu nūktu mīkaxxap kox kopa' xix, tu mīkaxxap xexka yōkānāmāhā hāmyīkox kopah,

⁴⁷ ha Mānix Mānanēn te' pēnāhā xix Mānix te', yā Yoye mūktut. Yā Yeyox yīn pēnāhā' xix mīkaxxap kox.

16

Yeyox te putpu' hix

¹ Nit xap 'āmnīy tuknōg nōg 'īhā' mōg Mānix Mānanēn, xix Xanomē', xix Mānix, yā Tiak mūktut, tu hep hāynāg max paha', nūy Yeyox yīn muk.

² Yenomīy māyōn xupep 'īhā' mōg mīkaxxap kox tu',

3 tu putat kopa yāy mūtik hām'āktux, hu:

—'Ũ'ũm tek mū'ā mīkaxxap xexka yōkānāmāp-tup, nūy xut hāmyīkox tu'? Kaxīy.

4 Yā' xexkanām mīkaxxap, yīy nōm 'āktux. Pa' pēnāhā', pa' xip'ah hāmyīkox tu'. Tep-te' yōkānāmāhā'?

5 'Ũn te mīkaxxap kox hā' mōxaha', pa' yūm tihik, tu yōg topixxax tox ponok, yā' yūm 'ūn yīm xe'e tu', yīy 'ūn te' yīpkutuk xexkah.

6 Pa tik te:

—'Ākuxanōg hok! 'Āte' yūmmūg, 'āxop te' xak kōmēn Nāyane yōg Yeyox. 'Ap xip'ah nūnteh. Yā putpu' hi'. Pēnā 'ūyōg xip'ax nūnteh.

7 Mōg, nūy Pet pu hām'āktux xix Yeyox yōg tik nōy pu'. 'Āpu hām'āktux, hu: "Yeyox te 'ākeppa mōg hāpxexka Ganinet tu'. 'Āxop te' pēnāp-tup 'ōnteh. Yā Yeyox te xa nōm 'āktux hōmā." Kaxīy.

8 Ha ta' mōg 'ūhūn, tu' mōg mō'ka'ok, yā' yīpkutuk, yā' kuxanōg, hu' yēy, yā hām'āktux 'ohnāg.

Yeyox te Mānix Mānanēn pu yāy mūg

9 Hāptup yénomīy 'ihā putpu' hix Yeyox, tu Mānix Mānanēn pu yāy mūg hāmāxap. Yā hōmā Yeyox te' mōy yāmīy kummuk te' 7 Mānix Mānanēn kopah,

10 ha ta' mōg, pa' pip Yeyox mūtik mōg xop, tu' kuxa hittup 'ohnāg, tu' potaha', ha Mānix Mānanēn te:

—'Ũputpu' hix Yeyox. Kaxīy.

11 Ha' xupak, yā putpu' hi', tu tikmū'ūn pu yāy mūg, pa' kuxa mām 'ohnāg hām'āktux kopah.

Yeyox te yāy yōg tik tix pu yāy mūg

12 HÃpxip 'Ãhã Yeyox te yãy yõg tik tix pu yãy mûg. Yã tik mõg hãm panip tu', tu Yeyox pÃnãhã',

13 tu putpu' nÃn, tu nÃktu Yeyox yõg tik nõy pu nõm 'Ãktux, pa' kuxa mÃm 'ohnÃg hãm'Ãktux kopah.

Yeyox te yãy yõg tik te 11 xop pu yãy mûg

14 Ha ta' mõg Yeyox, tu yãy yõg tik te 11 xop pu yãy mûg. Yã' xit tihik, ha' nÃn Yeyox, tu tik pu yãy mûg, tu:

—Teptu 'Ãkuxa mÃm 'ohnÃg. TikmÃ'Ãn te: “ÃgmÃ'Ãte' pÃnãhã Yeyox. Yã putpu' hi”. KaxÃy. Pa 'Ãkuxa mÃm 'ohnÃg hãm'Ãktux kopah. YÃ' kummuk. KaxÃy.

15 Tu xe:

—Ãpu mõg hÃpxexka xohix xexka tu', nÃy Topa yõg hãm'Ãpak max'ax 'Ãktux tikmÃ'Ãn xohix xexka pu'.

16 TikmÃ'Ãn 'Ãm kuxa yÃm ka'ok 'Ãkgopah, haptox pix, puxix Topa kuxa kummuk xit, nÃy kuxa max mõ'tat, 'ÃyÃnÃn tu'.

17 Topa te' kuxa mÃm ka'ok xop ka'ogÃp-tup, puyÃy hÃpxopmÃ ka'ok xe'ÃgnÃg. YÃ yÃmÃy kummuk mÃy putup, tu' yÃy'ax tup punethok hÃ' xuktux putup.

18 KÃyÃ gÃy tep-top, puxix xÃy 'ohnÃg. Hep kummuk xo'op nõm te tikmÃ'Ãn kix, puxix xÃy 'ohnÃg, tu pakut xop yÃmÃ yÃy yÃm xex, puxix hittup.

Yeyox mõg pexkox tu'

19 YÃmÃg xuxyÃ Yeyox te hÃm'Ãktux kux, ha' nÃy te' mõgÃhÃ pepix pexkox tu', ha' yÃm Topa yÃm xe'e tu'.

20 Ha ta' mōg Yeyox yōg tik xop, tu tikmū'ūn pu Topa yōg hām'āpak max'ax 'āktux hāpxexka xohix tu'. Ha yūmamūg xuxyā te yōg hām'āktux ka'ogāhā', yā nōm mō'nīgnām, puyīy hāpxopmā ka'ok xe'ēgnāg. Hā kaxīy tikmū'ūn te' yūmmūg 'ūxe'e yōg hām'āpak max'ax.

Tu ta tu' kux.

Topa Yōg Tappet

New Testament in Maxakalí (BR:mbl:Maxakalí)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Maxakalí

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Maxakalí

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
a212b59e-62d7-5a38-9773-b0ce1d5b248b